

SAMY BEY

[Sami Bey Frashëri]

ÆRESORDET

ALBANESISK DRAMA

OVERSAT FRA DEN TYRKISKE ORIGINAL

AF J. ØSTRUP

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK FORLAG

1912

Digitaliseret i 2005 af Bjørn Andersen for Miqësia / Dansk-Albansk Forening

Version 1.2 - 15.04.2006 [testet med *Internet Explorer v.6.0* og *Opera v. 8.54*; der kan opstå et fortolkningsproblem hvis man bruger *Mozilla Firefox v. 1.5.0.2*]

Se [bemærkningerne](#) bagest

[PDF-udgave](#) til udprintning

INDLEDNING

SOM et Stykke levende Middelalder ligger Albanien lige uden for det civiliserede Europas Dør. Man bruger kun et Par Døgn for at komme fra det maskinstøjende moderne Triest og langt ind i det våbenklirrende romantiske Albanien. Men på disse Døgn rykker man 6—7 århundreder tilbage i Tiden. Det er ikke blot de ydre Livsformer, men Tankesæt og Moralbegreber, der endnu er her, som de var i Europa i Riddertiden.

Albaneserne er — sandsynligvis — Efterkommere af de gamle Illyrer, der i Romertiden vandt Ry som tapre, men uregerlige Lejetropper. Da de osmanniske Tyrker i det 15. og 16. årh. oversvømmede Balkanhalvøen, satte Albaneserne sig tappert til Modværge under Ledelse af Helte som Skanderbeg, og egentlig betvungne blev de aldrig. Efterhånden som den største Part antog Islam, gled de dog ind under Sultan-Kalifens Overhøjhed, men deres Land vedblev at stå i en ret løs Forbindelse med det øvrige tyrkiske Rige, og enkelte Guvernører, som den berømte Ali Pascha af Janina, hvem Victor Hugo forherligede, stillede sig endog i et bevidst Modsætningsforhold til den osmanniske Regering. Iøvrigt bevarede Albaneserne et udstrakt kommunalt Selvstyre i ret løse Former, ofte således, at de store Jordegodsejere hver inden for sit Distrikt udøvede et faktisk om end ikke lovbestemt Herredømme, der undertiden gav Plads for adskillig Vilkaarlighed, idet de støttede deres Magt til en privat lille Hird; det er just sådanne Forhold, som skildres i det foreliggende Skuespil med Herremanden Demir Bey og hans Svende.

De forskellige albanesiske Stammer stod fuldstændig uafhængigt og ofte ret skarpt mod hverandre; særlig mærkedes ofte Modsætningen mellem det kristne Mindretal i de nordlige Egne og det muhammedanske Flertal, således som det også er kommet frem under Begivenhederne i Efteråret 1912. De muhammedanske Albanesere har bestandig stillet sig fjendtlig både over for de græske Naboer mod Syd og Montenegrinerne mod Nord, og bestandige Grænsefejder mod disse har været den naturlige Tingenes Tilstand, således som det også antydes her i Stykket.

Ligesom de ydre Livsformer i Albanien endnu den Dag i Dag er ganske primitive, således er også Tankegang og Livsopfattelse meget lidt moderne. De løse Samfundstilstande har bevirket, at Blodhævnen bestandig har været en virksom retslig Institution; Bevidstheden om, at man ved et Drab pådrog sig og hele sin Slægt uoverskuelige Konsekvenser, bidrog ofte til at holde den stridslystne og ærekære Albanesers Dolk i Skeden. Blodhævnens Vigtighed har gjort den til en hellig Pligt, derfor er også dens Opnåelse det eneste, der kan mildne de efterlevendes Sorg over et Drab. Her i Stykket kan den dræbtes Enke tænke sig at fejre sin Mands Jordefærd med Sang og Klang og samtidig med Datterens Bryllup, når blot hun har fået sin Hævn.

Hos et Folk som det albanesiske, for hvilket Krigen var og er den selvfølgelige Ramme om hele Livet, har der også udviklet sig særlige Æresbegreber. En ganske ejendommelig Rolle spiller det en Gang givne Ords Ubrødelighed. Overholdelsen af Æresordet, på albanesisk »Bessa« [Besë / Besa], er den helligste af alle Pligter. Det er dette Forhold, der har givet Motivet til Samy Beys Stykke, hvor Forholdet er drevet ud i den skarpeste Yderlighed, idet Faderen tvinges til at dræbe sin egen Søn, men dog er man ikke herved kommet ud over, hvad der kunde tænkes at foregå i det virkelige Liv.

Endnu under Abdul-Hamid II levede Albaneserne deres eget Liv fuldstændig uberørt, og den gamle mistænksomme Sultan omgav sig med Forkærlighed med en Livgarde af dette loyale og fanatiske Folk. Efter Ungtyrkernes Sejr prøvede disse på at modernisere og reformere Albanien, blandt andet ved det ulykkelige Forsøg på at tage Våbnene fra Albaneserne, og denne ukloge Politik gav Anledning til det albanesiske Oprør, der

indirekte blev Signalet til den store Krise, som i Efteråret 1912 brød løs over Balkanhalvøen. Ved de serbiske Erobringslyster, der står i skarp Modsætning til Østrig-Ungarns Interesser, er Albanien, efter Tyrkiets Nederlag, bleven et af de farlige Midtpunkter for den europæiske Storpolitik. Og ikke mindst af den Grund er Albaneserne et Folk, der nu har Krav på at blive kendt.

Albaneserne har deres eget Sprog, der ved sin ejendommelige Karakter i vore Dage særlig har beskæftiget europæiske Videnskabsmænd; således har den danske Sprogforsker Holger Pedersen samlet og udgivet en Række albanesiske Folkeeventyr. Men en egentlig selvstændig Litteratur på deres eget Sprog har Albaneserne endnu ikke at opvise; deres litterære Meddelelsesmiddel er det osmannisk—tyrkiske, og på dette Sprog har også »Æresordet«'s Forfatter skrevet sine Bøger.

Blandt den moderne osmanniske Litteraturs Skribenter indtager Albaneseren *Schems Satny* ikke den ringeste Plads. Han kom tidlig i tyrkisk Statstjeneste og nåede her vidt frem; han var således en Tid lang Guvernør i det afrikanske Tripolis. I 1872 udgav han en Roman »Telets og Fitnets Kærlighed« med en Række farverige Billeder fra Konstantinopel, og to år efter lod han på Teatret i Stambul opføre det her oversatte Drama »Æresordet«, der udkom 1875. Derefter fulgte flere andre Dramaer, deriblandt et, der foregår i Spanien på Maurernes Tid; ligesom i »Æresordet« er Elskerparret opvokset som Broder og Søster, hvilket er et i nyere tyrkisk Literatur ofte forekommende Motiv.

Man vil ikke være længe om at opdage, at »Æresordet« i dramatisk Henseende er et ret ubehjælpsomt Arbejde; de mange afsides Repliker, de lange Monologer og selve Hovedheltens altfor sene Optræden i Stykket er lige så mange betydelige Fejl. Hvad der på den anden Side giver Stykket æstetisk Værdi, er det jævne og klare Sprog, der danner en velgørende Modsætning til den hyppige Opstyltethed i tyrkisk, dets friske og naturlige Replikskifte, og de naturtro Scener både i Hyrdens Hytte og i Herremandens Sal.

Men for Europæere er Hovedinteressen ved Stykket naturligvis den kulturhistoriske. Som Tingene udvikler sig i dette Stykke, således går det virkelig til i Albanien; man lever og tænker netop således, som det skildres her. Det unge Elskerpars Sødladenhed er vel det eneste Punkt, hvor Forfatterens Skildring ikke holder sig tæt op til Virkelighedens Forbilleder, men hvor Indflydelse fra den egentlige osmanniske Litteratur har gjort sig gældende. I det øvrige har vi i alle Træk i »Æresordet« Albanien og dets Folk lyslevende.

Albaneserne har selv godkendt deres Landsmands Samy Beys Skildring; der foreligger en Oversættelse af Stykket på albanesisk, udgivet i Sofia i 1901.

På et europæisk Sprog er denne danske Oversættelse den første. Jeg har forsøgt at holde den i Originalens jævne Tone, ligesom også de indlagte Vers er gengivne med Originalens primitive Tønfald. Oversættelsen følger nøje Teksten, blot med Udeladelse af enkelte ganske overflødige Repliker samt stærke Forkortelser af de, navnlig henimod Stykkets Slutning, altfor vidtløftige og trættende Monologer. Jeg har ligeledes udeladt Forfatterens Fortale, der ganske vist er meget karakteristisk, men som i særlig Grad henvender sig til tyrkiske Læsere og tager Sigte på tyrkiske Teaterforhold.

»Æresordet« er ikke et dramatisk Kunstværk, men det er en dannet Albanesers sympatiske og nøjagtige Skildring af sine Landsmænds Liv og Tankegang. Meget i Samtidens orientalske Politik og Historie vil blive bedre forståeligt ved det Kendskab, som

dette Arbejde giver til det netop nu så omstridte Albanien, og i dette Forhold er det, at den foreliggende Oversættelse søger sin Berettigelse.

J. ØSTRUP

November 1912

PERSONERNE

ZÜBEJR, Hyrde fra Landsbyen Progonat, 55—60 år

VAHIDE, hans Kone, 35—40 år

MERUSCHA, deres Datter, 16—17 år

REDJEB, ZÜBEJRS Brodersøn, 17—18 år

SAIDE, en Nabopige, 15—17 år

DEMIR BEY, Herremand i Tepedelen, 50—60 år

TALHA, hans Hushovmester, 40—50 år

SELFO, 20—22 år, Svend hos DEMIR BEY

DJAFO, 19—21, Svend hos DEMIR BEY

SULDJE. 25—50, Svend hos DEMIR BEY

ARSLAN, 30—35, Svend hos DEMIR BEY

RAPO, 18—20, Svend hos DEMIR BEY

EVRENOS, 25—30, Svend hos DEMIR BEY

FETTAH AGA, frivillig Soldat fra Bordj, Fader til SELFO, 45—50 år

SELMAN, Soldat, 30—35 år

DURI, FETTAH AGAS Moder, 80—90 år

En ridende Gendarm.

FØRSTE AKT

FØRSTE SCENE

En Skov med Bjerghøje i det fjerne.

Ved Tæppets Opgang sidder MERUSCHA under et Træ og strikker Strømper; ved hendes Side ligger en Taske, en Vandflaske og en Hyrdestav.

- - -

MERUSCHA (alene)

Endnu er han ikke kommet! Man bliver så tung i Sindet af at vente, og Tiden går så langsomt. En Time synes som en hel Dag. Hvordan er det dog fat med mig? I gamle Dage kunde jeg være alene fra Morgen til Aften uden at føle mig trykket deraf, jeg var tvertimod glad for Ensomheden. Når jeg havde skaffet Fårene en god Plads og sad i Skyggen af et Træ, var der intet, jeg savnede. Synet af Bjergene, Bækkens Rislen og Fuglenes Sang og Lammenes Brægen var nok til at beskæftige mine Tanker. Hele min Opmærksomhed knyttede sig til mine kære Dyr, og jeg tænkte ikke på andet. Når et af Fårene fik Lam, og jeg om Aftenen kunde bære den lille nyfødte Skabning hjem i min Kjortelflig, syntes det mig en hel Fest. Kun når et af Fårene var sygt, eller når Fader fik Gæster og derfor vilde slagte et Lam, var jeg ked af det, ellers følte jeg mig altid så glad og fornøjet, men nu derimod — jeg ved ikke, hvoraf det kommer, — nu bryder jeg mig ikke mere om mine Dyr, de er mig kun til Besvær; thi hele mit Hjerte er kun opfyldt af ham! Når han er hos mig, ved jeg hverken, hvad jeg siger eller foretager mig, og når han ikke er der, tænker jeg kun på ham. Og når jeg venter på ham, er en Time som et helt år! Gud i Himlen, hvad skal det dog blive til? Jeg har også tidligere holdt af ham, holdt mere af ham end af Fader og Moder, men jeg holdt af ham som en Broder. Den Gang hans Fader og Moder døde og efterlod ham som lille, lod min Fader ham vokse op sammen med mig, han har behandlet os begge to ganske ens, og de fleste Mennesker tror, at vi er Søskende. Vi er jo også vokset op som Søskende, vi har holdt vore Måltider sammen og lige til for nylig sovet sammen. Jeg kan ikke slippe ham — det at opgive Håbet om Redjeb vil være værre for mig end Døden, men det må jeg jo! Det vil ikke vare længe, førend de giver ham en Kone, og mig vil de vel også gifte bort. Men hvorledes skal jeg dog leve uden ham?

(Hun skjuler Ansigtet i Hænderne og giver sig til at græde.
Et Øjeblik efter kommer REDJEB ind fra højre blæsende på en Fløjte)

ANDEN SCENE

MERUSGHA. REDJEB.

- - -

REDJEB (løber lige hen til hende)

Meruscha!

MERUSCHA (farer op og tørrer Øjnene)

Er du der, Redjeb? Hvor du dog har været længe borte!

REDJEB

Hvad er det med dig, har du grædt?

MERUSCHA

Nej, Broder, hvorfor skulde jeg græde? Men jeg var så alene, og så var jeg ved at falde i Søvn.

REDJEB (afsides)

Broder, siger hun, hun betragter mig som en Broder! så har jeg intet at håbe.

MERUSCHA

Hvorfor er du bleven så længe borte? Du har ladet mig vente her i to Timer, og jeg har følt mig så nedtrykt, mens jeg var alene.

REDJEB

Der var jo et Får, der skulde læmme; det er derfor, jeg er kommet så sent. Du skulde bare se, hvad det er for et nydeligt lille Lam.

MERUSCHA (afsides)

Han har det, ligesom jeg havde det før. Lammene og Fårene er det eneste, han bryder sig om.

REDJEB

Du er så eftertænksom i Dag.

MERUSCHA

Jeg — nej, hvad skulde jeg have at tænke på? (søger at lade, som om hun er glad)

REDJEB

Kom og lad os synge en Sang, så du kan blive rigtig vågen.

MERUSCHA

Ja vel! (de tager hinanden i Hånden og synger vekselvis følgende Sang)

På Bjergene vi hører hjemme
Og ikke i Byernes Gader.
Blandt Bjergene er vi fødte,
Og dem vi aldrig forlader.

Vore Hjorde og vore Sange
Fra Morgen til Aften os fryder.
Og Skovens og Markens Blomster
Er Smykkerne, som os pryder.

Hvad skal vi med ædle Stene
Og Byernes falske Pragt?
I Glæden ved Livet herude
En bedre Lykke er lagt!

Vi har ingen fine Klæder,
Vi går på vor nøgne Fod,
Men friske er vore Kinder,
Og muntert ruller vort Blod.

Her ude vokser vor Lykke
I Læ af den ringe Hytte.
Og bød man Alverdens Skatte,
Dog vilde vi ikke bytte.

På Bjergene vi hører hjemme
Her lever vi glade og fri.
Og Konger selv måtte ønske
At eje den Lykke som vi.

TREDIE SCENE

ZÜBEJR. MERUSCHA. REDJEB.

- - -

ZÜBEJR (kommer hurtigt ind og omfavner dem begge to)

Å Gud velsigne jer, mine Børn! Det var dog en dejlig Sang. Det lød ligesom en Engel fra Himlen. Hvor må jeg ikke være taknemmelig over at være Fader til sådanne to! (han bliver eftertænksom og siger afsides) Stakkels Dailan, blot han også havde levet og havde kunnet se sin Søn som så smuk en ung Mand, hvor vilde han ikke have glædet sig sammen med os! men nu blev både han, den Stakkel, og hans Kone i Løbet af et år lagt under Mulde. Han betroede mig sin Søn, da han døde, derfor må jeg også holde mere af ham end af mit eget Barn, faderløs og moderløs som han er.

(Tørrer sine Øjne)

REDJEB

Hvad er det dog med dig, lille Fader?

ZÜBEJR (afsides)

Hvor glad er jeg ikke over at høre, at han siger Fader.

(højt, idet han tager REDJEB om Halsen)

Der er ikke noget i Vejen, min Søn, slet ingen Ting.

MERUSCHA

Græder, du Fader?

REDJEB

Ja, sig os dog, hvad der er i Vejen.

ZÜBEJR

Lad være at se på mig, Børn. Jeg er en gammel Mand, jeg kom til at tænke på mine kære, som er døde for mange, mange år siden, og jeg kom til at tænke på, at jeg også snart skal forlade Jer, derfor græder jeg. Gamle Folk har så meget, der kan få dem til at græde, men kun lidt, grumme lidt, der kan få dem til at le. Det at se deres Børn lykkelige, er det eneste, der kan glæde dem. Derfor skal I være glade og fornøjede; når jeg ser jeres Glæde, bliver jeg selv glad.

MERUSCHA

Hvordan kan vi være glade, når vi ser, at du græder?

ZÜBEJR (trækker MERUSCHA til Side)

Jeg kom til at tænke på hans stakkels Fader og Moder, det var det, som overvældede mig. Han har jo mistet både Fader og Moder, derfor må du altid betragte ham som din Broder.

MERUSCHA (med et uvilkårligt Udbrud)

Som Broder!

ZÜBEJR

Ja han er jo din Broder, når han er min Søn.

MERUSCHA (fortvivlet; afsides)

Å, så har jeg ikke noget at håbe!

ZÜBEJR

Ja, I skal være glade, Børn, jeg derimod, som allerede står med det ene Ben i Graven —

MERUSCHA

Men Gud dog, lille Fader —

REDJEB

Om Gud vil, lille Fader, skal I leve længe endnu.

ZÜBEJR

Ja om Gud vil. Til I engang bliver gifte. Til jeg får en Mand til min Datter, som jeg ønsker ham, og til jeg får en passende Kone til min Søn, så længe vil jeg nok ønske at leve, så at jeg kunde se hver af Jer i jert eget Hjem.

REDJEB (afsides)

Han vil have os gifte! Han vil give mig en anden Kone! å Gud!

MERUSCHA (afsides)

Gift mig bort til en anden (indsmigrende til Faderen) Hør, lille Fader, du må ikke skille mig fra dig, du må ikke sende mig bort fra vort Hjem, jeg vil ikke væk fra disse Bjerger.

ZÜBEJR (kysser hende smilende)

En Faders Hus er ikke Datterens Hjem, hun hører hjemme hos sin Mand; du er kun Gæst hos os. Det er den Pige, som Redjeb får, der skal have sit Hjem i vort Hus.

MERUSCHA (skifter Farve, afsides)

Å Gud, det skærer mig i Hjertet.

REDJEB (afsides)

Der er noget i Vejen med hende, hvad kan det vel være?

ZÜBEJR

Du skal ikke være bange, min Datter, jeg er glad over, at du holder så meget af dit Hjem; om Gud vil, skal jeg ikke skille dig fra disse Bjerger, jeg skal finde dig en Hyrde til Mand, ikke sandt, det er Hyrdelivet, du foretrækker? Det er en Hyrde, du vil have, for du har vel ikke fæstet dine Øjne på en af disse dovne, skørteklædte Krigsknægter?

MERUSCHA (undselig)

Hvorfor siger du sådan noget, lille Fader? Sligt har jeg aldrig tænkt på. Det er blot dig, som jeg ikke vil bort fra.

ZÜBEJR

Vær du blot rolig! jeg skal anbringe dig på et Sted, som er nær, så at jeg hver Uge kan komme og se til dig. Jeg vil heller ikke tvinge dig til nogen mod din Vilje. Jeg ved nok, hvorledes de unges Hjerter har det.

MERUSCHA (afsides)

Å Gud ske Lov, så behøver jeg ikke at være bange!

REDJEB (afsides)

Ikke tvinge hende til nogen. Hvad kan Meningen være med det, jeg tør vel næppe håbe.

ZÜBEJR

Nå, hold I jer nu muntre, Børn. I havde det så fornøjeligt lige for nyligt, men så kom jeg og forstyrrede jeres Glæde. Gamle Folks Ord bringer altid de unge Forstyrrelse. Syng I blot videre, nu går jeg hen og ser til Fårene.

(Han går, men kommer tilbage igen med det samme)

Redjeb, kom et Øjeblik og tag de to nyfødte Lam og bring her hen.

REDJEB

Javel, lille Fader (idet han går) Jeg kommer straks tilbage, Meruscha.

FJERDE SCENE

MERUSCHA (alene)

- - -

Se! så snart, som jeg er alene, vælter Tankerne atter ind på mig. For nylig, da vi sang, var jeg så glad og fri for enhver Bekymring, men nu, når jeg er alene, kommer alle de tunge Tanker igen; hvad skal jeg dog gøre? hvor fortvivlet er det, at jeg ikke kan betro mig til nogen. Fader betragter os begge to som sine Børn, og Redjeb ser jo i mig kun en Søster. Hvorledes skal jeg nogensinde få Dristighed til at sige til ham: jeg elsker dig, jeg vil gifte mig med dig! Og når Fader siger til mig: hvem vil du have, hvorledes skal jeg så få Mod til at sige: din Søn Redjeb! Jeg har jo vænnet mig til at kalde ham Broder, og han kalder mig Søster. Det vil være underligt, om vi nu i Stedet for det skulde hedde Mand og Kone. Det, som Fader lige sagde, det bliver ved at tynde på mit Hjerte: at søge en Kone til Redjeb og bortgifte mig til en anden! Å, disse Tanker sønderriver mit Hjerte!

(Hun skjuler Ansigtet i Hænderne og græder, lidt efter tager hun atter fat på sit Arbejde. 5 Jægere, nemlig SELFO og hans Kammerater kommer ind fra venstre. SELFO gør Tegn til de andre, at de skal være stille og gå sagte)

FEMTE SCENE

MERUSCHA. SELFO. DJAFO. RAPO. SULDJE. ARSLAN.

- - -

RAPO (til SELFO)

Hvorfor har du ført os her hen? Her kommer Hyrderne hver Dag, så her er der ikke noget Vildt.

SELFO (peger på MERUSCHA)

Vil du have noget bedre Vildt end det?

RAPO

(ser opmærksomt på MERUSCHA)

Hvem er det? Hun er ved Gud dejlig.

SELFO

Troede I, at det var for ingenting, at jeg kom herhen?

SULDJE

Nej, hvem vilde vel gå andet Steds hen, når der findes et sådant Vildt i disse Bjerge?

ARSLAN

Jeg synes, at hun er noget knibsk; vil hun ikke vende sig og se på os?

SELFO

Lad os begynde en Dans, for at hun kan blive os var.

SULDJE

Ja, kom.

DJAFO

Ja, men vi kan ikke bruge nogen af vore sædvanlige Sange, for de hører til i Hæren, dem synger vi, når vi skal i Krig, men her må vi have noget om Kærlighed.

SELFO

Javel, javel, det ved jeg nok. Kom I nu bare, jeg skal nok synge for.

(De sætter Geværerne fra sig og tager hinanden i Hånden og med SELFO i Spidsen begynder de at synge)

SELFO

Du er Bergenes prægtigste Blomst — Tralalala, tralalala.

(De andre gentager det)

MERUSCHA (vender Hovedet, da hun hører Sangen)

Der er han igen! Han er bleven mig rent utålelig.

SELFO

Og du er min Øjesten — Tralalala, tralalala

(de andre gentager det; MERUSCHA tager sin Stav, sin Taske og sin Vandflaske og går ud til højre; de andre hører op med Dansen)

RAPO

Ja, det gjorde vi jo godt! Vi vilde gøre hende opmærksom, og nu har vi jaget hende helt væk.

SELFO

Lad være at gøre Nar; jeg elsker det Pigebarn.

RAPO

Hvad vil det sige? kender du hende, har du set hende før?

SELFO

Ja, set hende har jeg tusinde Gange, men jeg kan ikke sige, at jeg kender hende, thi hver Gang har hun båret sig ad ligesom nu.

DJAFO

Det er virkelig en Skam.

RAPO

Har du set hende tusinde Gange? hvor da, hvor?

SELFO

Altid her på dette Sted.

RAPO

Nå, så det er derfor, du hver Dag tog afsted på Jagt! Det var altså ikke Jagt, du tænkte på.
Men har du undersøgt Forholdene? hvem er hun Datter af?

SELFO

Hendes Fader er en Hyrde i Progonat.

RAPO

Så er det hele jo hen i Vejret; hvorledes kan du gifte dig med en Hyrdepige? Din Faders
Slægt er jo en af de fineste i Bordj.

SELFO

Ja, men når man elsker af Hjertet —

DJAFO

Selv om du vil have hende, tror jeg ikke, at du får hende, de vil ikke give dig hende.

RAPO

Hvad vil det sige? Skulde en Hyrde i Progonat sige Nej til en Søn af Fettah Aga? Nej, de
giver hende med Glæde, men det er ikke passende for ham.

DJAFO

Kære, du ved slet ikke, hvorledes de Folk i Progonat tænker; de er så glade for at være
Hyrder og regner det for noget så stort, at de slet ikke anser Folk for noget, når de ikke er
Hyrder, og os fra Bordj kan de nu tilmed ikke lide.

SELFO

Det gør slet ingenting; det eneste, jeg bryder mig om, er at vinde Pigens Hjerter og hendes Kærlighed. Hvis hun blot elsker mig, så skal hverken min Rang eller hendes Faders Afslag kunne hindre vor Forening. Men det er jo netop det fortlivende, nu har jeg gået efter hende så mange Gange, men ikke en eneste Gang har hun så meget som villet se på mig. Ofte har jeg dristet mig til at tiltale hende, men aldrig har jeg fået et Ord til Svar. I Reglen er hun her sammen med en ung Fyr, og efter alt at dømme holder hun meget af ham, men så vidt jeg kan skønne, er det hendes Broder eller Fætter. — — Skulde det virkelig være ham, hun elsker sådan rigtig, så vil jeg gøre det af med den Hund.

RAPO

Ja, vær nu bare lidt forsigtig.

DJAFO

Ja, hvis det er hendes Fætter, så er det jo rimeligt, at hun holder af ham. Fætter og Broder er jo omtrent det samme. Han kan ikke blive nogen farlig Rival.

SELFO

Ja, det ved jeg ikke. Forleden Dag har jeg talt med min Bedstemoder derom, og hun har sendt en Kone af Sted for at fri til Pigen hos Moderen. Nu håber jeg, at hun må være kommen tilbage, så jeg kan få at vide, hvad de har svaret.

ARSLAN

Ja, det går nok, om Gud vil, det går nok. Men kan vi blive her? Endnu har vi ikke fået det mindste, og hvis vi kommer hjem i Aften med tomme Hænder, vil Kammeraterne gøre Nar af os, og det vil falde nok så drøjt en anden Gang at bede Beyen om Lov til at gå på Jagt.

SULDJE

Ja, det Vildt, som Selfo jager, er vanskeligt at få fat på. Lad os nu se at få noget andet, så at vi ikke skal komme helt tomhændede hjem.

RAPO

Ja, lad os komme af Sted.

SELFO

Ja, men kun på den Betingelse, at vi går den samme Vej tilbage.

RAPO

Ja, hvad kan det nytte?

SELFO

Nå, kom nu blot af Sted.

(Medens de tager deres Geværer og går ud, kommer ZÜBEJR til Syne til venstre)

Se der, der er Pigens Fader.

RAPO

Ja, det er en Hyrde fra Progonat. Han er meget let at kende.

(De går)

SJETTE SCENE

ZÜBEJR (alene; ser ud efter de bortgående)

- - -

Å, de dovne Knægte, de slyngelagtige Driverter! Hele deres Liv tilbringer de med ingenting. De kommer stoltserende, som om de havde store Ting for, men de kan ikke andet end skræmme nogle stakkels Fugle op af deres Ro. Men hvad skal de gøre, de Stakler? de har jo god Grund dertil, de keder sig ved altid at sidde stille, og de har jo ikke noget at bestille, ikke det mindste at tage sig for. Det må være nogle af Demir Beys Svende, han har jo en 30—40 Stykker af den Slags. Alle får de Kosten hos ham, men hvad bestiller de andet end at pudse deres Geværer og paradere for Demir Bey, når han er hjemme, som om det virkelig kunde kaldes at bestille noget? Men så forkert er Verden, den ene må slide i sit Ansigts Sved både Nat og Dag blot for en Bid Brød, medens en anden, som ikke bestiller andet end at gøre Folk Fortræd, har fuldt op og kan tilbringe sin Tid med sin tåbelige Tidsfordriv. Det, som en erhverver, er der ti til at fortære. Om vi nu alle sammen arbejdede, så at der ikke var Forskel på rige og fattige og selve Ordet Nød og Trang overhovedet ikke mere var kendt!

(MERUSCHA kommer ind fra højre)

SYVENDE SCENE

ZÜBEJR. MERUSCHA.

- - -

ZÜBEJR

Kom, mit Barn, hvor har du været?

MERUSCHA

Jeg har været her.

ZÜBEJR

Her kom lige nu nogle forbi — nogle Folk fra Bordj.

MERUSCHA

Ja, det var nogle Jægere, jeg så dem godt.

ZÜBEJR

Så de dig, min Datter?

MERUSCHA

Ja, det ved jeg ikke. Jeg sad her og strikkede og så lagde jeg Mærke til, at de kom og begyndte at danse. Hør lille Fader, der er en af dem, som plager mig. Han kommer altid her og forstyrrer mig, en rigtig uforskammet Fyr.

ZÜBEJR (heftigt)

De æreløse Slyngler, at give sig til at danse her i min Datters Nærværelse! For du var her jo, ikke sandt?

MERUSCHA

Nej, jeg løb min Vej.

ZÜBEJR

Det er meget godt, det gjorde du Ret i, kom og lad mig kysse din Pande.

(MERUSCHA går hen til ham og han kysser hende på Panden)

Ser du, mit Barn, Livet i denne Verden er kort, i Dag er vi her, og i Morgen er vi borte. Men det, som skal være vor Støtte i denne Verden, og det som også skal hjælpe os hinsides, det er Æren og den alene; der er intet, der går over den. Den, der holder fast ved Æren, dør, men et smukt Minde lever efter ham. Penge, Rigdom, Skønhed er altsammen intet ved Siden af Æren, det er altsammen uden Værdi. Den er det eneste, som består, en Mand uden Ære kan man ikke en Gang kalde for en Mand, thi det er Æren, som gør Mennesket til den ypperste af Skabningerne. Æren må man altid vogte på.

MERUSCHA

Lille Fader —

ZÜBEJR (afbrydende)

Jeg ved nok, at du behøver ikke disse Formaninger, du ved det altsammen selv, men det gør ingenting, jeg udtaler de Tanker, som just falder mig ind. Det var disse Fyre, der bragte mig til at tænke derpå. Du forstår jo nok, at når de kom her og begyndte at danse foran dig, så var det Meningen at gøre Indtryk på dig og stjæle dit Hjerte. Der er Røvere, som bryder ind og stjæler et Får, men der er andre, som kommer for at stjæle Hjerter. Du forstår jo nok, mit Barn, at den Slags Røvere skal man passe på, og vogte sit Hjerte mere end sin Hjord, — for det er da vel ikke således, at disse Fyres Skørter og sølvbeslåede Våben har gjort noget Indtryk på dig? Jeg sagde jo nylig til dig, at jeg kun vilde give dig til den, du selv vilde have, men hvis du har kastet dine Øjne på en af den Slags, så må du vel vide, at ham får du aldrig. Disse dovne Driverter vil jeg ikke have ind i min Slægt. Du må tage dig en, der vil arbejde, en Hyrde eller en Bonde, forstår du, mit Barn?

MERUSCHA

Har jeg da gjort noget, lille Fader, som kan give dig Anledning til at tale således?

ZÜBEJR

Nej, Gud ske Lov, jeg har kun Grund til at være glad for dig, men jeg vilde blot på Forhånd advare dig imod det, som jeg nødig vilde have; thi når Ulykken først en Gang var sket, så var der ikke noget at stille op.

(Efter at have tænkt sig om et Øjeblik)

Hør sig mig, min Datter, er der nogen, du holder af?

MERUSCHA

Nogen anden end dig?

ZÜBEJR

Ja, nogen anden end din egen Familie?

MERUSCHA

Hvem skulde det være uden for vor egen Familie? Jo, vor Nabopige Saide.

ZÜBEJR

Nej, jeg spørger ikke om Pigerne. Nogen Mand?

MERUSCHA

Nogen Mand? Der er jo ikke iblandt vor Slægt nogen, som —

ZÜBEJR

Ja, jeg mener, om der var en ung Mand, som du holdt af?

MERUSCHA

Hvad vil det sige?

(Afsides)

Å Gud!

ZÜBEJR

For hvis du holder af ham, så må du endelig sige det. Hvem er det så? Er der virkelig ingen? Sværg mig, at der ikke er nogen.

MERUSCHA (afsides)

Svæрге, å Gud! (højt) Fader, du spørger mig så indtrængende. Uden for vort eget Hjem er der ikke nogen, jeg holder af. Kun dig og Moder og Bro —

ZÜBEJR

Og din Broder Redjeb? Ja, ham må du altid kalde din Broder.

(Han kysser Datteren, hun står eftertænksom, han siger afsides)

De er ligesom bange for at sige Broder og Søster til hinanden, og så holder de dog så meget af hinanden. Skulde deres Følelser virkelig ikke være som mellem Søskende, eller

— Gudbevares, det må jeg virkelig se at få Redelighed på.

(I det samme kommer Redjeb med et lille Lam i Favnen og et Får gående bag efter)

OTTENDE SCENE

ZÜBEJR, MERUSCHA, REDJEB.

- - -

REDJEB (viser Lammet)

Der skal du se, Meruscha, er det ikke kært?

MERUSCHA

Å, hvor det er Sødt!

(Hun tager Lammet og kæler for det)

ZÜBEJR

Hør, min Søn, jeg sagde lige til Jer, at jeg vilde give Jer til den, I selv vilde have (Redjeb ser forbavset på ham). Nu har jeg lige Spurgt min Datter om, hvem hun holder af, og hun sagde, at der ikke var nogen.

REDJEB (afsides)

Der er ikke nogen, hun holder af, så har jeg intet at håbe.

ZÜBEJR

Men lad os nu se, hvorledes det står til med dig. Ja, tal kun frit ud og bliv ikke undselig. Jeg taler frit til Jer, thi jeg ved nok, hvorledes det er fat med de unge Mennesker, og jeg hører ikke til de Fædre, som vil gøre deres Børn Fortræd. Nå, sig det nu, min Søn, jeg beder dig indstændigt, sig mig, hvem elsker du?

REDJEB

Jeg!

(Afsides)

Hvad skal jeg nu svare?

ZÜBEJR

Ja, er der ikke nogen Pige, du er forelsket i?

REDJEB

Nej — — —

MERUSCHA (afsides)

Ak!

ZÜBEJR

Slet ingen?

REDJEB

Nogen anden end min Søster —

ZÜBEJR

Ja, din Søster holder du meget af, det kan jeg godt lide, min Søn, det er rigtigt.

(Vender sig fra dem)

Å, nu er jeg med, nu har jeg det, de er forelskede i hinanden. Men for rigtig at få Vished, vil jeg gemme mig, for at jeg selv kan høre det, og hvis det virkelig er således, så skal jeg heller ikke gøre dem imod, men så skal de have hinanden. Så skal Redjeb få Meruscha. Det var naturligvis det, hun mente, da hun sagde, at jeg ikke måtte tage hende bort fra Hjemmet.

(Højt)

Hør, Børn, nu går jeg hjem, så kan I samle Fårene og komme lidt bag efter.

REDJEB

Ja vel, Fader.

(ZÜBEJR går; efter at Meruscha har forvissat sig om, at han er borte, går hun hen til Redjeb)

NIENDE SCENE

MERUSCHA. REDJEB. (Senere ZÜBEJR bag et Træ)

- - -

MERUSCHA

Holder du virkelig af mig, Redjeb?

REDJEB

Meruscha!

(Idet han betvinger sig selv)

Hvorledes skulde jeg kunne lade være med det, er du ikke min Søster?

MERUSCHA

Din Søster?

REDJEB

Ja, er du ikke min Søster?

MERUSCHA

Jo, men —

REDJEB

Å, Meruscha, hvad er det, du vil sige? Sig det, for Guds Skyld, sig det hurtigt, jeg kan ikke holde det ud.

MERUSCHA

Der er ikke noget, kære Broder.

(ZÜBEJR kommer til Syne og står lyttende bag et Træ)

REDJEB

Hvorfor siger du: kære Broder?

MERUSCHA

Er du da ikke min Broder?

REDJEB

Nej.

MERUSCHA

Nej, jeg ved jo nok, at du ikke er min rigtige Broder, men vi er jo vokset op sammen, og både Fader og Moder betragter dig som deres Barn, og på den Måde er du altså min Broder.

REDJEB

Din Broder, nej — det er jeg ikke.

MERUSCHA

Å, Redjeb!

REDJEB

Du får mig til at sige det. Nu vil jeg sige det.

(Afsides)

Jeg tør ikke.

MERUSCHA

Ja, så sig det.

REDJEB

Ja, hør da. Jeg er ikke din Broder, jeg er den, som elsker dig.

MERUSCHA

Å — —

ZÜBEJR (bag ved Træet, afsides)

Se det var godt, at jeg fik det at vide.

REDJEB

Jeg holder ikke af dig som en Søster, jeg elsker dig.

MERUSCHA (forvirret)

Redjeb, hvad er det, du siger! Å, ti dog! Du elsker mig som din elskede, mig, din Søster!

REDJEB

Nej, du er ikke min Søster. Vi er ikke Søskende. Søskende har Fader og Moder fælles, men vi har hverken det ene eller det andet.

MERUSCHA

Nej, men vi er dog Fætter og Kusine, og det er jo her til Lands ligesom at være Søskende, tilmed da vi er vokset op sammen, og Fader og Moder betragter dig som deres eget Barn.

REDJEB

Jo, det er altsammen rigtig nok, men det gør for mig hverken fra eller til. Der er kun en Ting, det kommer an på, kun en eneste Ting, og det er den: Elsker du mig ikke?

MERUSHCA (forvirret)

Jeg — ikke elske dig!

(Afsides)

Jeg tør ikke.

REDJEB

For Guds Skyld, Meruscha, tal ud, tal ud!

MERUSCHA

Hør, Redjeb, det er heller ikke som min Broder, at jeg holder af dig, det er en helt anden Kærlighed, men jeg kan ikke få Mod til at sige det; jeg synes, jeg er bange for, at Træerne og Klipperne skulde høre det. Lige til for nylig var vi som Broder og Søster, men nu derimod er vi som Elsker og Elskerinde, — — men nej, det er skammeligt, det er syndigt.

REDJEB

Er det sandt, er det en Drøm, Meruscha elsker mig! Meruscha, er det sandt, at du elsker mig, kan jeg tro det?

MERUSCHA

Ja, Redjeb, jeg har altid elsket dig, elsket dig mere end mit Liv, men det var en søsterlig Kærlighed. Men nu er det allerede længe siden, at alt det har forandret sig og er blevet anderledes, nu elsker jeg dig på en ganske anden Måde. Tidligere var Følelsen for dig en stille Hvile for min Sjæl, men nu brænder den mit Hjerte ligesom Ild og er bleven ganske uudholdelig.

(Idet hun klynger sig til ham)

Jeg elsker dig, Redjeb, jeg elsker dig, men jeg er så ulykkelig.

REDJEB

Jamen, Meruscha, når *du* holder af mig og *jeg* af dig, hvad er der så, som kan gøre os ulykkelige?

MERUSCHA

Jo, Folk regner os jo for Søskende, og både Fader og Moder betragter os begge som deres Børn; Fader har jo også hver Dag sagt til mig, at jeg skulde holde af dig som en Broder — —

REDJEB (afbrydende)

Ja, det har han også sagt til mig.

MERUSCHA

Og desuden holder Moder ikke af Giftermål mellem nære Slægtninge, så der er ikke noget at gøre, hverken Fader eller Moder vil give os Lov.

REDJEB (nedslået)

Ja, det er sandt.

ZÜBEJR (sagte)

Ak, kære Børn, mit Hjerte er ved at sprænges.

MERUSCHA

Og derfor vil vor Kærlighed aldrig kunne føre til noget, den kan kun blive til Fortvivlelse.

(Hun skjuler Ansigtet i Hænderne og græder)

REDJEB (tager MERUSCHA om Halsen)

Ja, det er sandt, vi har intet Håb.

TIENDE SCENE

MERUSCHA. REDJEB. ZÜBEJR.

- - -

ZÜBEJR (iler frem og omfavner dem begge)

Kære Børn, der er ingen Grund til at fortvivle! I skal få, hvad I ønsker, jeg vil lade Jer få hinanden, thi det er netop det, som jeg selv så gerne har villet. Vær derfor kun glade.

(Han løfter Hænderne og beder)

Å Gud i Himlen, Tak, nu har jeg fået en Brud til min Søn, som jeg ønskede, og til min Datter har jeg fået netop den Mand, jeg gerne vilde have. Var det ikke dit Ønske, min Datter, ikke at komme bort fra din Faders Hus, og det var disse Bjerger, som du ikke vilde forlade? Nu får du jo Lov til at blive her og fortsætte det samme Liv som tidligere, blot med den Forskel, at før sagde jeg til dig, at du skulde holde af ham som en Broder, nu derimod er det Kærligheden til din Mand, som jeg vil pålægge dig. Fra i Dag af kan I regne Jer som Mand og Kone —

MERUSCHA (undselig)

Jamen Moder —

ZÜBEJR

Hun vil også sige ja, det behøver du ikke at være bange for, det lover jeg dig. Nu må I give hinanden et Tegn på Ederes Forlovelse.

REDJEB (kysser ZÜBEJRS Hånd)

Kære Fader —

ZÜBEJR

Min Søn — og kom også du, min Datter, vær ikke så undselig.

(Han tager dem begge i Hånden og forener dem)

Se nu giver jeg Eder til hinanden, Gud give denne Forening al mulig Lykke! Find nu hver en Blomst, som I kan give hinanden som Forlovelsestegn.

REDJEB

En Blomst —?

ZÜBEJR

Ja, en Blomst. Ja, for os Hyrder på Bjergene er det netop det Tegn, som hører til. Ringe og Tørklæder og den Slags, det passer for Folk i Byen, men for Jer passer en Blomst, I er jo selv som Blomster.

REDJEB

Kære lille Fader, hvorledes skal vi takke dig?

(De kysser begge hans Hænder, og han kysser dem på Panden)

ZÜBEJR

Gå nu hen og find hver en Blomst og lad os se, hvem af jer, der kan finde den smukkeste.

(REDJEB og MERUSCHA går lidt rundt og søger)

ZÜBEJR (for sig selv)

Å Gud! hvor er jeg dog glad, blot denne Glæde ikke bliver alt for meget. Hvis nu blot den stakkels Dailan havde levet og kunnet dele min Glæde.

(MERUSCHA og REDJEB kommer strålende glade hver med en Blomst i Hånden)

Nu må I bytte Blomsterne, Børn, lad os se hvilken af dem, der er den smukkeste.

(Han ser på dem)

Ja, de er begge lige smukke, de er ligesom I selv. Skal jeg ikke også give jer hver en Blomst?

MERUSCHA

Jo, det er rigtigt, lille Fader, det skal du gøre.

ZÜBEJR (peger på MERUSCHA)

Se der, Redjeb, har du en Blomst, og der, Meruscha, har du også en, smukkere Blomster end I to findes der vel næppe. Bliv I nu ved at være Hyrder og elsk Eders Hjem og bevar i Eders Hjerter Kærligheden til disse Bjerge og hold altid fast ved Ærens Bud; det er det, jeg ønsker for Eder, og dertil give Gud Eder sin Velsignelse.

REDJEB

Kære, lille Fader, Gud bevare dig for os!

ZÜBEJR (løfter Hænderne)

Amen! Ja os allesammen. Kom nu min Søn, lad os drive Fårene sammen, Meruscha kan tage sig af Lammene, så vil vi gå hjem og fortælle Moder den glædelige Nyhed.

REDJEB

Javel, lille Fader.

(Han smiler til MERUSCHA og går bort med Faderen)

ELLEVTE SCENE

MERUSCHA. (Derefter) SELFO.

- - -

MERUSCHA (alene)

Jeg kan ikke tro det, er det virkeligt, eller er det en Drøm? jeg skal giftes med Redjeb, jeg skal opnå, hvad jeg håbede, Gud i Himlen Tak!

(Ser på den Blomst, hun har i Hånden)

Hvor smuk er ikke den Blomst, hvilken dejlig Farve! Og hvilken Duft!

(I dette Øjeblik kommer SELFO og hans Kammerater til Syne. Kammeraterne holder sig i Baggrunden, men SELFO går lidt længere frem og lytter)

Gud ved, om denne Duft er Blomstens egen, eller om den blot har den, fordi den kommer fra hans Hånd? hvilket smukt Erindringstegn er denne Blomst! Jeg vilde ønske, at jeg kunde gemme den bestandig, så den altid kunde minde mig om denne lykkelige Dag.

SELFO

Nej!

MERUSCHA (vender sig forbavset)

Hvad! der er han igen.

SELFO

Den Blomst er ikke noget varigt Erindringstegn, den er jo vissen allerede i Aften, og det betyder, at Kærligheden til ham, du har fået den af, heller ikke skal vare længere end denne Blomst.

MERUSCHA (heftigt)

Hvad siger du?

SELFO (tager en Diamantring op af Lommen og rækker hende)

Tag den, den giver jeg dig som Erindringstegn. Ligesom den bestandig kan være et varigt Minde, skal heller aldrig Kærligheden til mig forlade dit Hjerte.

MERUSCHA (vigende tilbage)

Hvad, vover du at komme med den Slags Ting til mig!

SELFO

Ja, når han, som har givet dig denne Blomst, kunde driste sig dertil, så kan jeg vel gøre det samme; det er Kærlighedens Dristighed. —

MERUSCHA

Undskyld, Herre, det er fornærmelig Tale. Hvem regner du mig for? Han, som har givet mig denne Blomst, det er min tilkommende Mand — min Forlovede.

SELFO

Hvad for noget, Forlovede? Nej, det er mig, der skal være din Mand.

MERUSCHA

Du? Vorherre bevares! Du går alt for vidt. Se til at komme bort herfra og det lidt hurtigt; hvis min Fader kommer og finder dig her, vil du ikke slippe godt fra det.

(Hun tager hurtigt sin Stav og sin Taske og går bort)

SELFO

Din Fader er jeg ikke bange for. Du selv er den eneste, jeg er bange for (han følger nogle Skridt efter hende). Hør dog blot på mig.

(MERUSCHA går uden at høre)

Hendes Trolovede!

(Vender sig til Kammeraterne)

Har I hørt det, hun er forlovet; de vil give hende til en anden. Det er naturligvis den unge Fyr, jeg talte om, der har givet hende Blomsten, hun var så glad for. Men den Ring, som jeg tilbød hende, og som har kostet tyve Pund, den vilde hun ikke have. Og et skarpt Svar gav hun mig oven i Købet. Hvordan skal jeg dog holde det ud! — — Men nej, jeg vil ikke slippe hende. Og hvem der end er min Medbejler, skal jeg vide at ramme ham. Kom.

(De går alle)

ANDEN AKT

(En Plads i Landsbyen Progonat. I Baggrunden ses skovbevoksede Bjerge, til højre ligger ZÜBEJRS Hytte og ved Siden af den en rund indhegnet Græsplæne; til venstre ligger SAIDES Hytte og foran den et Vandbassin med nogle Tønder og omgivet af en Mængde store Sten i uordentlige Hobe. VAHIDE sidder på en Sten foran Døren til sin Hytte og spinder Uld på en Ten)

FØRSTE SCENE

VAHIDE (alene).

- - -

Min Datter er rigtignok endnu kun ganske ung, ikke mere end 16 år, men sådan en Lykke kommer ikke hver Dag. Det er fra en anset Familie, man har friet til hende, til en Søn af Fettah Aga fra Bordj. Han har selv set hende og er bleven forelsket i hende. Gud ved, hvad min Mand nu vil sige til det? — Ja, der kan jo ikke være Tvivl om, at han også vil synes, at det er udmærket og give sit Samtykke.

(Idet hun spinder, brister Tråden)

Se hvor mange Gange den Tråd i Dag går i Stykker, mon det kommer af, at jeg er så optaget i mine Tanker, eller fordi jeg skynder mig? Men hvad skal jeg gøre? I Dag kom den Kone, der friede til min Datter, og hun holdt mig omtrent hele Dagen borte fra mit Arbejde. Når nu min Datter i Morgen forlanger Strikkegarn for at kunne arbejde, mens hun er ude — nå, hvis jeg tager Aftenen til Hjælp, kan jeg vel nok blive færdig. Der er nogle, der siger, at det betyder Ulykke, når Tråden går i Stykker, det holder jeg ikke rigtig af! Måske skal jeg lade være at sige Ja til det Parti; det vil måske ikke bringe Lykke. Det er derfor, at Tråden så mange Gange er gået i Stykker.

(SAIDE kommer ud af Hytten til venstre med sin Strikkestrømpe)

ANDEN SCENE

VAHIDE. SAIDE.

- - -

SAIDE

Er Meruscha endnu ikke kommen?

VAHIDE

Nej, hun er ikke. Var der noget du vilde?

SAIDE

Nej, bare snakke med hende.

VAHIDE

Gud bevares, kan du da aldrig blive fra Meruscha? Det første hun kommer hjem, så spørger hun efter dig, og du kommer her ti Gange om Dagen og spørger efter hende. Man skulde tro, at I ikke havde set hinanden i ti år.

SAIDE

Ja, hvad gør det, vi holder af hinanden, må vi ikke det?

VAHIDE

Det er ikke det, der er Tale om, kære, men i al Ting skal der være en vis Måde og Fornuft. Der er ingen Mening i således at lade Munden løbe hele Dagen.

SAIDE

Ja, hvad vil du da have?

VAHIDE

Jeg vil have, at I skal bestille noget. Tænk blot, nu er I jo bleven voksne, og med det aller første vil I blive gifte, og så skal I jo selv sørge både for Mand og Børn.

SAIDE

I må virkelig ikke beklage Jer over den stakkels Pige; hver Dag passer hun Fårene nok så trolig og arbejder med sin Strikkestrømpe, og både om Morgenen og om Aftenen går hun Jer til Hænde, hvad vil I så mere?

VAHIDE

Jamen, du selv?

SAIDE

Jeg selv? Mener I, at jeg ikke bestiller noget? Der tager I fejl. I Morges har jeg lagt et nyt Stykke Tøj på Væven, og hvor meget har jeg ikke allerede fået gjort færdig. Kom, så skal jeg vise jer det, og desforuden har jeg travlt med disse Strømper.

VAHIDE

Ja, det er rigtigt, min Pige, det er rigtigt. Man skal arbejde. Hvis den Mand, du får, bliver af en anden Livsstilling, ja, så ved jeg ikke, hvorledes det vil gå, men bliver det en Hyrde, så vil han forlange, at du skal bestille noget.

SAIDE

Den Slags Ting tænker vi slet ikke på.

VAHIDE

Lad være at sige sådan noget. Det ved jeg bedre. Jeg har også været ung en Gang. Unge Piger de tænker altid på den Mand, de skal have —

SAIDE

Ja, men Gud bevares, siger også I —

VAHIDE

Jeg siger det ikke som en Bebrejdelse; det er noget, I har Lov til; det er jo Kvindens Lod at blive gift. Moder og Fader og Brødre og Fædrehjem og sommetider også Fædreland skal hun forlade for at følge sin Mand, og når hun først er bleven gift, så slutter hun sig nærmere til ham end tidligere både til Fader og Moder. Det er jo en Gang Naturens Lov.

SAIDE

Ja men —

VAHIDE

Det er ikke blot min egen Mening, således siger alle, men det har I ikke nogen Forstand på endnu. Vent nu blot, til du bliver gift, så kan vi tale sammen om Tingene. Unge Piger har altid sådanne tåbelige Forestillinger om Ægteskabet, men det vil du også nok en Gang komme til at forstå.

(MERUSCHA kommer med sin Stav i Hånden)

Se der er hun, der kommer din Meruscha!

(SAIDE løber MERUSCHA i Møde, VAHIDE siger ved sig selv)

Gud bevares, hvor min Datter dog er vokset til, men hvordan skal jeg klare mig uden hende, når vi nu gifter hende bort?

TREDIE SCENE

VAHIDE. SAIDE. MERUSCHA.

- - -

SAIDE (sagte til MERUSCHA)

Nå, er der sket noget i Dag, har han været der igen, han, din Plageånd?

MERUSCHA

Hvem — nå, ja, han har været der; men i Dag fik jeg ordentlig jaget ham væk. Jeg skulde tro, at han ikke kommer mere — — Saide, jeg har så meget at fortælle dig.

SAIDE

Hvad er det?

MERUSCHA

Lad os gå hen til Kilden, der skal jeg fortælle dig det hele ganske udførligt.

SAIDE

Ja, kom.

(Tager hende ved Hånden og trækker af Sted med hende)

MERUSCHA

Vent blot et eneste Øjeblik.

(Hvisker noget til hende)

VAHIDE (for sig selv)

Det var Saide, der sagde: den Slags Ting tænker vi ikke på. Gud må vide, hvad det da er, de har at hviske om. Unge Pigers Hemmeligheder handler altid om Kærlighed. Men Gud give, at min Datter ikke har givet sit Hjerte til nogen anden.

(Tråden springer)

Se, der gik min Tråd igen i Stykker, det betyder ikke noget godt; det er et dårligt Varsel.

MERUSCHA

Hvad er det, du har haft for, lille Moder? det er rigtignok ikke meget, du har fået bestilt i Dag.

VAHIDE

Nej, i Dag har jeg haft andet at gøre.

MERUSCHA

Jamen, hvad skal jeg så bestille i Morgen? det Garn, som jeg fik i Morges har jeg brugt op.

(VAHIDES Tråd springer igen)

VAHIDE

Men hvad er det dog med den Tråd!

MERUSCHA

Det er Ulden, der ikke duer, lille Moder, det er derfor.

SAIDE

Ja, jeg kan heller ikke arbejde, når Ulden ikke er ordentlig.

MERUSCHA

Ja, jeg heller ikke.

VAHIDE

Jamen, hvis vi kun vilde bruge det bedste, hvad skulde vi så gøre med Resten? Du vil vel ikke have, at vi skal kaste det bort. Det er heller ikke, fordi Ulden ikke duer, at Tråden er gået i Stykker, men det er, fordi jeg har haft så travlt med at blive færdig til i Morgen. Ja, hvor har jeg dog haft meget at gøre!

MERUSCHA

Lad nu være at tage altfor stærkt på Veje. Lad os hvile lidt i Aften, vi bliver såmænd nok færdige alligevel.

VAHIDE

Ja, lad gå. Hvor er din Broder henne?

MERUSCHA (afsides)

Min Broder, — hun ved ikke noget endnu; hun regner os for Søskende. Gud ved, om hun vil sige ja.

SAIDE

Ja, hvor er Redjeb henne?

MERUSCHA

Han kommer straks. Han og Fader er ved at malke Fårene.

SAIDE

Hør, Meruscha, skal du ikke hente Vand?

VAHIDE

Jo, det er sandt, tag Spandene mit Barn og hent os lidt, vi har slet intet Vand.

MERUSCHA

Ja, det skal jeg.

SAIDE

Jeg vil også tage mine Spande, så kan vi gå sammen til Kilden.

(SAIDE går ind i Hytten til venstre og MERUSCHA til højre, og med hver to Spande går de derefter hen til Kilden, de sætter sig på Stenene ved Vandbassinet og hvisker sammen)

VAHIDE (ved sig selv)

Gud ved, hvad de to altid har at tale om? — Se, hvor kønt det tager sig ud, når de sidder der sammen.

(De to unge Piger går)

FJERDE SCENE

ZÜBEJR. VAHIDE.

- - -

ZÜBEJR

Jeg har en god Nyhed, men jeg vil have noget for den.

VAHIDE

Goddag, Goddag, hvad er der?

ZÜBEJR

Jeg har en glædelig Ting at fortælle dig, en overmåde glædelig Ting. Du vil blive forførdelig glad.

VAHIDE

Ja, jeg kender nok dine gode Nyheder. Der er vel et af Fårene, der har fået Lam, eller —

ZÜBEJR

Nej, nej, det er ikke sådant noget.

VAHIDE

Ja, hvis det ikke er det, så er det noget ganske lignende. Det er i alt Fald ikke noget så stort og vigtigt, som det, jeg har at fortælle dig.

ZÜBEJR

Hvad for noget, har du også en Nyhed? Nå, det er måske den samme, som jeg har at fortælle dig. Har vores Datter sagt dig noget?

VAHIDE

Nej, vores Datter ved ikke det, jeg vil fortælle dig. Det er der ikke andre end mig, der ved; det er noget meget vigtigt, og noget, der vil bringe os stor Glæde.

ZÜBEJR

Ja, det kan i alle Fald ikke være så vigtigt, som det jeg har at sige, thi det er noget meget lykkeligt. Men hvis du ikke lover mig noget for det, så siger jeg det ikke.

VAHIDE

Noget meget lykkeligt, hvad kan det være. Har du fundet en Skat?

ZÜBEJR

Hvad for noget? en Skat? Hvad er det for noget tåbeligt Snak? Hvis Skatte kunde bringe Lykke, så måtte jo de rige Folk være lykkelige, men nu ser vi, at de har det tusinde Gange værre end vi. Nej, det, som jeg har at fortælle, det er noget virkelig lykkeligt, men hvad giver du for, at jeg skal sige dig det?

VAHIDE

Nej, lad nu mig fortælle dig mit først.

ZÜBEJR

Nå ja, så kom da med det, men skynd dig lidt.

(Han tager noget Tobak ud af den Skindpung, der hænger ved hans Bælte og stopper sin Pibe; derefter åbner han sit Fyrtøj og slår Ild og tænder og begynder at ryge)

VAHIDE

Jamen jeg vil også have noget for min Nyhed.

ZÜBEJR

Hvad vil du da have?

VAHIDE

Et Gilde ude i Skoven med Lammesteg.

ZÜBEJR

Lad gå! Men det må du se at komme til Rette med Meruscha om; thi hun holder så meget af Lammene, at hun ikke vil have noget af dem slagtet.

VAHIDE

Ja, så kan vi jo købe et på Torvet.

ZÜBEJR

Ja vel, men kom nu blot med din Nyhed.

VAHIDE

Der er nogen, som frier til vores Datter.

ZÜBEJR

Vi har ikke mere nogen Datter at give bort. Vores Datter er allerede bleven vores Svigerdatter.

VAHIDE

Hvad vil det sige? det ved jeg ikke noget om.

ZÜBEJR

Ja, det var jo det, jeg vilde fortælle dig, men du gav mig ikke Tid dertil.

VAHIDE

Men så forklar dog, hvorledes hænger det sammen?

ZÜBEJR

Nej, nu har du jo begyndt, så må du tale færdig. Så skal jeg fortælle.

VAHIDE

Ja, det var det jeg sagde, at man har friet til vores Datter —

ZÜBEJR

Hvem?

VAHIDE

Det er en fin Familie, en fra Bordj.

ZÜBEJR (heftig afbrydende)

Fra Bordj, Vorherre bevares.

VAHIDE

Hvorfor?

ZÜBEJR

Nå ja — tal ud, lad os høre.

VAHIDE

Det er Fettah Agas Søn, Selfo Aga fra Bordj.

ZÜBEJR

Lad det være, hvem det vil, men en fra Bordj —

VAHIDE

Ja, hvad er der med de Folk fra Bordj? det er en rask og dygtig ung Fyr.

ZÜBEJR

Jeg benægter ikke, at han er rask, men den Raskhed har jeg ingen Brug for; det, som jeg vil have, er, at min Datters Liv bliver betrygget. Du ved jo, at disse Folk fra Bordj ikke tager sig noget til. Altid venter de med Geværet i Hånden på, at der skal komme en Krig et eller andet Sted, for at de kan komme herfra. Og når den så kommer, så skal den unge Mand, du vilde have til Svigersøn, afsted til en eller anden fjern Afkrog af Verden, og din stakkels Datter må sidde med sin Sorg alene, og falder han, så bliver hun Enke og kan ikke blive gift mere. Synes du, at der er noget rart ved det?

VAHIDE

Ja, det er jo meget rigtigt.

ZÜBEJR

Ja, du kan jo spørge mig: hvor er Fettah Aga, Faderen til Selfo, du taler om? For tyve år siden tog han bort herfra, og senere har man ikke hørt det mindste til ham. Hvor er han bleven af? hvor opholder han sig? Er han i Live eller er han omkommen? det er der ingen, der ved. Hans stakkels Kone døde tre år efter hans Bortrejse af lutter Sorg og Kummer.

VAHIDE

Jamen sådan er det jo ikke med Sønnen. Han tjener i Tepedelen hos Demir Bey.

ZÜBEJR

Ja, hos Demir Bey, der lever han sit Driverliv på andres Bekostning uden at bestille noget!
— Men har du nogen Sinde set, at man har bortgiftet Piger fra vor Landsby til Folk fra Bordj? De ser ned på os, fordi vi er Hyrder og Bønder og regner os ikke for jævnbyrdige, og vi kalder dem for dovne Slyngler og Driverter. Gud fri mig vel for at give min Datter til en Mand fra Bordj.

VAHIDE

Ja, men han har selv set vores Datter og er bleven forelsket i hende.

ZÜBEJR

Ja, den æreløse Slyngel! det er ham, der hver Dag ude i Bjergene har listet rundt for at lure på vores Datter.

VAHIDE

Hvad for noget? den Slyngel!

ZÜBEJR

Han og hans Kammerater har prøvet at opføre Danse for hende; hvis jeg havde truffet ham der, skulde jeg have gjort det af med ham med det samme.

VAHIDE

Gud bevares, det er rigtignok en net Skandale. Men jeg er bange for, at vores Datter selv

—

ZÜBEJR (afbrydende)

Nej, vores Datter bryder sig ikke om ham, der er en anden, hun har kær.

VAHIDE (forbavset)

Hvem da?

ZÜBEJR

Hendes tilkommende Mand, thi nu må vi jo regne ham som hendes Mand.

VAHIDE

Uden at jeg ved af det? Hvorledes går det til? Lad mig høre, hvem det er.

ZÜBEJR

Det er Redjeb.

VAHIDE (forbavset)

Hvad for en Redjeb?

ZÜBEJR

Vores egen Redjeb, kære.

VAHIDE

Er du gal, Redjeb er jo hendes Broder.

ZÜBEJR

Nej, han er ikke, til i Dag var han hendes Fætter, men fra nu af skal han være hendes Mand.

VAHIDE

Nej, det er umuligt, det siger jeg aldrig Ja til.

ZÜBEJR

Ja, hvis du vil volde begges Død, så kan du jo sige Nej. For de holder så meget af hinanden, at hvis de skal skilles, bliver det deres Død. Du skulde blot i Dag have set, hvorledes de i deres Fortvivlelse klyngede sig til hinanden og græd og hulkede. Da jeg så det, kunde jeg ikke holde det ud, men jeg løb hen og omfavnede dem og fik standset deres Tårer og lovede dem, at de skulde få hinanden. Og mit Løfte, det vil jeg holde, enten du så siger Ja eller Nej.

VAHIDE

Ja, når det er således, har jeg jo ikke noget at sige, men jeg er rigtignok meget bekymret; den Slags Forbindelser bringer ingen Lykke. Min Bedstemoder — Gud glæde hendes Sjæl — hun sagde altid til mig, at man aldrig skulde gifte sig inden for sin egen nærmeste

Familie.

ZÜBEJR

Ja, din Bedstemoders Formaninger kan vi tage os af en anden Gang, men nu skal det være således.

VAHIDE

Jamen du skulde blot vide, hvorfor min Bedstemoder altid prækede om dette.

ZÜBEJR

Nå, hvad var det da?

VAHIDE

Det bragte hende Ulykke, som jeg sagde. Hun selv — Gud se i Nåde til hende — blev gift med en Søn af sin Moster, men i selve det år, hun blev gift, — i Løbet af et eneste år — døde der af hendes Faders og hendes Mands Slægt seks Personer, ikke mindre end seks. Og derfor var det, at hun altid sagde, at Giftermål mellem nære Slægtninge bringer Ulykke. Og hun advarede også os imod det samme. Den Advarsel må vi ikke lade hånt om.

ZÜBEJR

Det er jo noget Snak, du dér kommer med. Den Slags Ting, kan jeg ikke tro på. Hvad skulde det vel være, som bragte Ulykke?

VAHIDE

Ja, I Mænd, I vil nu aldrig tro på sådan noget. Men Held kan der ikke være derved. Og derfor er jeg meget bekymret. I Dag, medens jeg spandt, sprang Tråden for mig over 100 Gange; det er også noget, der betyder Ulykke.

ZÜBEJR (leende)

Lad dog være at tro på den Slags urimelige Ting. Gud Fader bevares, hvad skulde det, at din Tråd springer, dog kunne have med din Datters Giftermål at gøre.

VAHIDE

Ja, jeg ved ikke, hvorledes jeg skal udtrykke mig, men der er nu aldrig noget godt ved Giftermål i samme Slægt. Og dette Slægtskab er jo særlig nært. Meruscha og Redjeb er vokset op som Søskende.

ZÜBEJR

Ja, hvad gør det? Vor Religion anbefaler jo netop den Slags Forbindelser.

VAHIDE

Jeg er kun en Kvinde og har ikke Forstand på religiøse Spørgsmål, jeg tænker på, hvad der er Skik og Brug.

ZÜBEJR

Ja, det er jo meget almindeligt hos os, at Søskendebørn gifter sig.

VAHIDE

Ja, det er det nok, men der kommer ikke noget godt ud af det.

ZÜBEJR

Det er noget Snak, det vil jeg ikke høre. Nu må du også give dit Samtykke. Redjeb og vores Datter skal have hinanden, for de elsker hinanden og kan ikke undvære hinanden. På den Måde behøver vores Datter heller ikke at komme hjemme fra, og det er jo for vores eget Vedkommende en stor Lykke, I andet Fald vilde hun måske komme langt bort, og til Redjeb vilde vi få en Svigerdatter, som vi ikke kender og ikke er fortrolige med, det tror jeg ikke vilde blive til Lykke for os. Når det derimod bliver som jeg siger, får vi det godt allesammen.

VAHIDE

Ja, det kan jo nok være, at du har Ret. Men jeg kan ikke tro, at de elsker hinanden. De holder jo nok af hinanden, men det er som Søskende.

ZÜBEJR

Jamen, jeg har selv hørt det med mine egne Øren, siger jeg dig. Forstår du ikke? De tilstod hinanden deres Kærlighed og græd og hulkede af Fortvivlelse.

VAHIDE

Det havde jeg rigtignok ikke troet om min Datter. Hun skulde dog være meget for —

ZÜBEJR (afbrydende)

Som om det var så slemt. Nej, jeg er tilfreds som det er; jeg var bange for, om hun havde forelsket sig i den Selfo, du taler om, anden Bekymring har jeg ikke haft. Nu skal jeg hente dem begge to for at de kan kysse din Hånd og du kan give dem din Velsignelse.

VAHIDE

Ja, nu har jeg lige til i Dag betragtet dem begge som mine Børn. Men at tænke sig, at Redjeb nu skal giftes med Meruscha!

ZÜBEJR

Ja, hvad gør det? Det bliver jo alltsammen lige som før. Hun er din Datter, og han bliver din Svigersøn, så at de begge to bliver ved at være dine Børn.

VAHIDE

Ja, jeg ved ikke, hvoraf det kommer, men jeg er ikke rigtig rolig i Sindet.

ZÜBEJR

Tag dig nu blot sammen og lad være med alle disse Bekymringer.

(REDJEB kommer fra Baggrunden og MERUSCHA træder ud af Hytten)

Se der har vi dem begge to.

FEMTE SCENE

ZÜBEJR. VAHIDE. REDJEB. MERUSCHA.

- - -

ZÜBEJR

Kom, mine Børn, kom!

(Han tager dem begge i Hånden og fører dem hen til sin Kone)

Kys nu jeres Moder på Hånden, hun har sagt ja til, at I må få hinanden, og giver sin Velsignelse dertil.

VAHIDE (sagte)

Å Gud, jeg har sådan bange Anelser.

(MERUSCHA og REDJEB ser forundrede på hende)

ZÜBEJR (heftig)

Nå Vahide, hvad står du der og drømmer om, du gør jo Børnene helt kede af det.

(VAHIDE kysser dem begge to, derpå vender hun sig om og aftørrer sine Tårer)

Hvad er det med dig Vahide? nej dog, passer det for en Bjergboers Kone? du græder over at du skal gifte din Datter bort.

VAHIDE

Nej, nej, ti blot, jeg græder ikke.

MERUSCHA

(Nærmer sig til Moderen)

Kære lille Moder

(VAHIDE kysser MERUSCHA)

ZÜBEJR

Hør nu Kone, du må vide, at vi skal fejre Bryllupet en af de aller første Dage.

VAHIDE

Hvorfor sådan et Hastværk?

ZÜBEJR

Jo, nu er de jo forlovede, og så kan de ikke blive sammen i Huset, så længe de ikke er gifte.

VAHIDE

Vi kan jo sende Redjeb til hans Tante.

ZÜBEJR

Nej, jeg vil ikke jage min Søn ud. Ikke senere end i Morgen tager vi fat på Bryllupet, dermed er den Sag afgjort.

VAHIDE

I Morgen?

ZÜBEJR

Ja. I Aften går jeg til Tepedelen for at købe de Ting, vi har Brug for, og du kan så træffe de nødvendige Forberedelser her hjemme. Send Bud til vore gode Venner og indbyd dem alle.

VAHIDE

Ja vel. Men hvorfor vil du tage af Sted i Aften? det kan du jo gøre i Morgen tidlig.

ZÜBEJR

Nej. I Morgen må jeg være her. Jeg kan gå i Nat, da det er månelyst og så være her tilbage i Morgen tidlig.

VAHIDE

Ja, det er godt. Men ved du nu, hvad du skal købe?

ZÜBEJR

Nej, hvor skulde jeg vide det, hvad ved Mænd om den Slags Ting? Det skal du naturligvis

sige mig.

VAHIDE

Nå ja, kom så.

(De går begge ind i Huset)

TÆPPET

TREDIE AKT

(Et Modtagelsesværelse hos DEMIR BEY i Tepedelen. I Baggrunden en Dør, til højre en Divan. Rundt om er ophængt Geværer, Pistoler, Sabler og andre Våben. Syv, otte Personer, SELFO og hans Kammerater, sidder på Gulvet i Færd med at pudse deres Geværer. I Lofter hænger et Agerhøusebur.)

FØRSTE SCENE

SELFO, DJAFO, RAPO, SULDJE, ARSLAN, EVRENOS.

- - -

SULDJE (sætter Geværet fra sig og ser på det)

Det Fandens Afrika! Nu er det lige tyve år siden, at min Fader havde dig med hjem fra Tripolis.

ARSLAN

Hvad for noget, har din Fader været i Tripolis?

SULDJE

Ja, der var han en Tidlang, så kom han hjem derfra og gik til Donaugrænsen og der faldt han i Krigen mod Russerne.

EVRENOS

Ja, han tog til Tripolis sammen med min Fader, men min Fader blev der ovre.

ARSLAN

Vorherre være ham nådig! Dø skal vi jo alle, men er det så ikke tusinde Gange bedre at falde for Fædrelandet? Den Død vore Fædre fik, kan jeg ligefrem misunde. Din Fader har lagt sine Ben i Tripolis Ørkener, min hviler i Kurdistan's Bjerge. Og hans

(peger på SULDJE)

ved Bredderne af Donau. Er det ikke skønt, så længe man lever, at tjene Fædrelandet og i Døden at lægge sine Ben på dets Grænser som dets tro Vogtere?

SELFO (nedslået)

Ja, I kan sagtens, I ved, at jeres Fædre er faldne for Fædrelandet, og at de har fundet deres Grav på dets Grænser. I har ingen Grund til Uro, men jeg —!

SULDJE

Ja, din Fader kom jo også med til Tripolis, salig Fettah Aga.

SELFO (heftig)

Hvorfor siger du salig?

SULDJE

Faldt han da ikke der?

SELFO

Det er der ingen, der ved. Er han falden i Tripolis eller draget andet Steds hen eller druknet på Vejen, er han levende eller død, hvem ved? Enten må han vel være falden for Fædrelandet eller være død en naturlig Død, men hvorledes skal jeg kunne få Hævn for ham, hvis nogen Fjende har dræbt ham?

ARSLAN

Å, lad de tåbelige Tanker fare. Din Fader er i Live, og med Guds Hjælp kommer han snart hjem igen.

SELFO

Nej, det tør jeg ikke håbe, Gud give blot, at han må være død.

ARSLAN

Hvad for noget?

SELFO

Jo, nu er det tyve år siden, han tog af Sted. Hvis han endnu var i Live, skulde han så ikke tænke på sin 80— årige Moders Tårer?

DJAFO

Ja, men der kan jo være noget, som hindrer ham i at komme hjem igen.

SELFO

Der kan da kun tænkes en Grund: hvis han har giftet sig et Sted derude —

ARSLAN (heftigt afbrydende)

Nej, nej, jeg har kendt din Fader. Han var en Hædersmand, som aldrig vilde begå en sådan Lavhed.

SELFO

Nå ja, så må han jo være død.

ARSLAN

Er han død, så være Gud ham nådig, og lever han, så kommer han nok snart hjem, mere kan vi ikke sige om den Ting.

(Alle tier, nogle giver sig til atter at pudse deres Geværer, andre anbringer Pistoler i Hylstrene.)

RAPO

Uf, hvor jeg er træt i Hånden, aldrig har jeg set et så nederdrægtigt Gevær, som var så umuligt at få blankt. Nu har jeg haft det i 4—5 år, men aldrig kan jeg træffe noget med det. Kun en Gang, da gik det af i Benet på mig og skaffede mig to Måneders Sygeleje.

DJAFO

Så synes jeg ikke, du skulde gøre dig så megen Ulejlighed med det.

(TALHA kommer ind ad Døren.)

ANDEN SCENE

TALHA. DE FORRIGE.

- - -

ARSLAN

Nå, hvad Nyt, Hr. Hushovmester?

TALHA

Intet. Hvad tager I jer til, Dreng?

DJAFO

Vi pudser vores Geværer, hvad skal vi ellers tage os til?

TALHA

Nu skal I vel snart ud mod Montenegrinerne, og —

RAPO

Ja, får vi bare Lov, så er vi straks med, ikke sandt, Selfo?

SELFO (i sine egne Tanker)

De siger altså nej. De giver hende til en anden. Hun er allerede lovet bort. Tænk, at jeg skal nedlade mig til at bejle til en Hyrdepige, og så vil de endda ikke have mig. Nej, jeg tager derhen og bortfører hende med Magt.

TALHA

Hvad er det, du tænker så dybsindigt på, Selfo?

SELFO

Å, lad mig dog endelig være i Fred.

EVRENOS

For lidt siden kom vi til at tale om hans Fader —

RAPO

Nej, det er ikke det, men du ved, Arslan, i Går ude i Bjergene —

ARSLAN

Ja, det er rigtigt. Hør, Selfo, du har jo sendt Bud til Faderen, hvad Svar fik du så?

SELFO

Å, lad mig dog for Guds Skyld være i Fred. I vil jo kun gøre Nar af mig.

ARSLAN

Nej, vist vil vi ej. Vær nu ikke noget Barn, men sig det, som det er.

TALHA

Hvad er der? Hvad er der Tale om?

EVRENOS

Det er ham der, der er ved —

SELFO

Jeg har fået det Svar, at de havde lovet hende til en anden, og at de ikke vil have noget med mig at gøre.

EVRENOS

Ja, den er jo tydelig nok.

TALHA (forbavset)

Hvad er det, I siger?

ARSLAN

Ved I da ikke, Hr. Hushovmester, at vor Ven Selfo er bleven skudt i et Pigebarn, Datter af en Hyrde —

EVRENOS

Det vil jeg nok sige, en Datter af en Hyrde —

TALHA

Nå, og så?

ARSLAN

Så har han sendt en Kone af Sted for at fri, men de har svaret, at hun allerede var forlovet med en anden og ikke var til at få.

TALHA

Ja, det er jo meget naturligt. Når hun allerede var forlovet med en anden, hvordan skulde de så kunne svare andet?

EVRENOS

En Datter af en Hyrde! Hvad siger du, Rapo? det er alligevel underligt at tænke sig.

RAPO

Ved Gud, jeg har en udmærket Ide!

EVRENOS

Nå, så er jo det hele klaret.

TALHA

Ved man vel, hvem den forlovede er?

SELFO

En Søn af en Hyrde, hendes Fætter.

TALHA

I så Fald kan det vel ikke være så vanskeligt at få dem skilt ad.

ARSLAN

Hør, om du nu sagde det til Demir Bey, kunde han så ikke lade Hyrden kalde og tvinge ham til at give Datteren til Selfo.

TALHA

Jo, det kan han jo godt, hvis han vil.

SELFO

Nej, nej, jeg vil allerhelst, at han slet ikke får noget at vide. Kan jeg ikke selv tage af Sted og bortføre Pigebarnet?

ARSLAN

Uden at underrette Beyen?

TALHA

Nej, det går ikke. Vi må sige det til ham. Hvis han vil, så kan han tvinge ham.

ARSLAN

Så må du sige det.

TALHA

Ja, det skal jeg gerne. Men vi må vente til et belejligt Tidspunkt. For kommer vi, når det ikke passer, så bliver jeg bare afvist.

ARSLAN

Ja, det kan du jo bedst afgøre selv.

DJAFO

Hør, Selfo, Pigebarnets Fader, er det den gamle Hyrde, du viste mig i Går?

SELFO

Ja, det er ham.

DJAFO

Ham har jeg set i Dag i Basaren. Han var inde i en Butik og havde købt en hel Del Sager.

TALHA

Det er åbenbart Forberedelser til Bryllupet.

SELFO (rejser sig og tager sit Gevær)

I så Fald —

ARSLAN (holder ham tilbage)

Stop lidt. Ingen Drengestreger! Om lidt kommer Beyen, så kan Talha fortælle ham det, og da Hyrden er her i Byen, kan han straks lade ham kalde og tvinge ham til at give dig Datteren. Så får du det uden alle Omsvøb, som du vil.

SULDJE

Hør, Hr. Hushovmester, vi er ved at dø af Sult, er Maden ikke færdig?

TALHA

Det er for tidligt, lille Ven.

(Ser på sit Ur)

Klokken er lige tre.

RAPO (rejser sig)

Der kommer Demir Bey!

(De rejser sig alle og hænger Geværerne på Plads, hvorefter de stiller sig op, idet Beyen kommer ind)

TREDIE SCENE

DE FORRIGE. DEMIR BEY, senere EN RYTTER.

- - -

DEMIR BEY

Hvad tager I Jer for, Svende?

(Han tager Støvlerne af og sætter sig på Divanen)

Talha, der holder en Rytter her udenfor, se efter, om han har nogen Besked til mig og lad ham i så Fald komme ind.

(TALHA går)

Nå, hvorledes gik det, fik I så noget i Går?

SULDJE

Kun et Par Stykker Fuglevildt.

DEMIR BEY

I Aften vil jeg selv på Hønsejagt. Så tager jeg et Par af Jer med mig. Den, der har Lyst at komme med, må holde sig rede.

(En ridende Gendarm kommer ind sammen med TALHA og hilser)

God dag, hvorledes lever du, min Søn?

RYTTEREN

Jeg takker ærbødigst, Herre!

DEMIR BEY

Hvor kommer du fra?

RYTTEREN

Jeg kommer fra Jania, og jeg skal til Berane. Det er for at bringe Eders Højvelbårenhed et Brev, at jeg er taget denne Vej.

(Han tager et Brev ud af sin Taske og overrækker det)

DEMIR BEY

Et Brev! Giv hid, lad mig se.

(Han tager Brevet og åbner det og ser først på Underskriften)

Se Se, fra min Søn, fra Montenegro.

(Efter at have læst det)

Hvor er Selfo?

SELFO

Her, Herre.

DEMIR BEY

Jeg har en god Nyhed til dig, din Fader kommer.

SELFO (overvættes glad)

Min Fader! Kommer han?

(Går hen og griber DEMIR BEY om Knæet)

Hvorledes skal jeg takke Eder!

(DEMIR BEY klapper ham på Skulderen)

Tillad Herre, giv mig Lov til at tage af Sted og bringe hans Moder denne gode Nyhed. Den stakkels Kone! Hun vil blive ude af sig selv af Glæde! — Men undskyld, Herre, hvor er han?

DEMIR BEY

Hør nu efter —! så skal jeg læse for dig, hvad min Søn har skrevet.

(Læser)

»Fettah Aga fra Bordj har jeg truffet her. Han er nu hos mig, og i Løbet af nogle Dage skal jeg sende ham hjem.«

SELFO

Å, hvilken Glæde, hvilken Lykke! Herre, Gud lønne Eder derfor!

DEMIR BEY

Ja, tøv nu blot ikke, men tag af Sted og meld det til hans Moder, så hun også kan blive glad.

SELFO

Å, hvilken Glæde!

(Han kysser DEMIR BEY på Hånden.)

Med Eders Tilladelse, Herre —

DEMIR BEY

Gud være med dig, se nu blot at komme af Sted.

SELFO (ved sig selv, idet han går)

Jamen — jamen, mens jeg nu er borte, så bortgifter Hyrden sin Datter, det må vi først have bragt i Orden.

(Sagte til TALHA)

Talha Aga, har I glemt, hvad I lovede mig?

TALHA

Nej, vist har jeg ej, vær bare ikke bange, jeg skal ikke glemme det, tag nu bare af Sted, og når du så kommer igen —

SELFO

Ja, men det er i Dag eller i Morgen, at Hyrden holder sin Datters Bryllup.

TALHA

Ja, i så Tilfælde, så må jeg jo straks — men gå du nu blot ud og vent udenfor, men lad være at tage af Sted.

(SELFO går)

DEMIR BEY

Du behøver ikke at blive stående her, Gendarm! Gå ud og drik Kaffe og hvil dig. Talha, giv min Gæst noget Kaffe og lad ham få noget at Spise.

(Rytteren hilser og går)

Hvor er jeg dog glad over, at Fettah Aga kommer tilbage! Selfo blev rigtignok glad, ikke sandt?

ARSLAN

Ja, Herre, alle dine Tjenere føler sig som dine Børn.

DEMIR BEY

Ja, det skal Gud vide, at de er for mig som Børn.

ARSLAN

Ja, derfor lønne Eder Gud!

(TALHA kommer ind)

DEMIR BEY

Nå, Talha, er Selfo kommen af Sted?

TALHA

Nej, endnu ikke, Herre

DEMIR BEY

Hvad venter han på?

TALHA

Han har noget at bede Eder om, Herre, men han tør ikke komme frem med det; han har derfor bedt mig om at være hans Talsmand, men jeg ved ikke rigtig selv —

DEMIR BEY

Nå, nå, hvad er det for en forfærdelig Ting?

TALHA

For Eder, Herre, er det kun en ringe Ting, men for ham er det noget meget vigtigt.

DEMIR BEY

Nå, sig det, lad mig høre.

TALHA

Herre, I har med den Nyhed, I bragte Selfo, ligesom givet ham nyt Liv; men helt lykkelig er han ikke, dertil mangler han endnu et, for selv om han nu genfinder sin Fader, så mister han måske noget, som han holder endnu mere af end sin Fader.

DEMIR BEY

Jeg forstår dig ikke; hvad er det, du vil sige?

TALHA

Herre, Selfo er forelsket i en Hyrdepige fra Progonat.

DEMIR BEY

Hvad for noget?

TALHA

Og så har han sendt en af Sted for at fri til Pigen hos hendes Far —

DEMIR BEY

Deri har han handlet urigtigt. Hans Fader er jo en Aga. Har han ikke kunnet finde en Pige inden for sin egen Æt, siden han vil tage en Hyrdedatter?

TALHA

Han er så forelsket i hende, Herre. Han græder som et Barn, bare han tænker derpå.

DEMIR BEY

Nå, ja, lad ham det, den Slags Ting kan vi virkelig ikke tage os af.

TALHA

Hyrden har sagt Nej og lovet hende bort til en anden. Men vis I nu Barmhjertighed, for Selfo er meget ulykkelig. Så ulykkelig, at ikke en Gang Nyheden om hans Faders Ankomst har kunnet bringe ham til at glemme sin Fortvivlelse.

DEMIR BEY

Ja, hvad skal vi gøre ved det?

TALHA

Herre, hvis I vil, så har I Magten dertil. I kan lade Hyrden kalde og tvinge ham til at give Selfo Datteren. En Hyrde vil jo ikke kunne sætte sig op mod Eders Befaling.

DEMIR BEY

Ja, det kan jeg jo. Lad en tage afsted til Progonat og hente Hyrden.

DJAFO

Hyrden er her, Herre, jeg har set ham i Dag på Torvet.

DEMIR BEY

Lad så en gå hen og få fat i ham.

DJAFO

Ja vel.

(Går)

DEMIR BEY

Hør Talha, lad os snakke lidt med Selfo, lad ham komme ind.

TALHA

Ja vel, Herre.

(Går ud og kommer straks tilbage med SELFO)

DEMIR BEY

Hør, Selfo —

SELFO

Ja Herre.

DEMIR BEY

Er det sandt, at du har forelsket dig i en Hyrdepige?

(SELFO slår undselig Øjnene ned og svarer ikke)

Nå, så svar da.

SELFO

Herre —

DEMIR BEY

Ja, nu har jeg sendt en af Sted for at hente Hyrden, og nu skal jeg nok få ham til at give dig sin Datter —

SELFO (overrasket)

Hvad for noget!

DEMIR BEY

Men førend jeg taler med ham, kunde jeg have Lyst til at få dig til at opgive denne tåbelige Lidenskab.

SELFO

Hvordan?

(Ved sig selv)

Opgive!

DEMIR BEY

Din Æt er en af de fornemste i Bordj, og en Hyrdedatter passer ikke for dig. Nu kommer jo meget snart din Fader hjem, og jeg ved såre vel, at han ingenlunde vil blive tilfreds med et sådant Forhold. Jeg er dig nu i Faders Sted, og I har jo set, hvorledes jeg behandler alle dem, der er vokset op i mit Hus, som mine egne Børn.

ARSLAN

Ja, Gud lønne Eder derfor, Herre. Eders Nåde er i Sandhed stor. Alle os, som er Eders Tjenere, værdiges I at behandle som Eders egne Børn.

DEMIR BEY

Hør Rapo, stop mig en Pibe.

(RAPO går)

Derfor, min Søn, jeg kan jo sagtens tvinge Hyrden til at give dig sin Datter — det er en meget simpel Sag —, men når så din Fader kommer, vil han næppe blive glad derved.

SELFO

Men Herre, hvad skal jeg gøre?

DEMIR BEY

Du skal lade det Pigebarn fare, det siger jeg dig rent ud, du skal lade hende fare. Jeg skal finde et passende Giftermål for dig.

(RAPO kommer ind med en lang Pibe med et stort Mundstykke i den ene Hånd og et stort gult Fad i den anden, han overrækker Piben og anbringer Pibehovedet på Fadet, hvorefter han trækker sig tilbage)

Ja, således skal du gøre, min Søn. Rapo, se at få fat på Djafo og sig til ham, at han behøver ikke at hente Hyrden.

(SELFO tager et Lommetørklæde op af sit Pistolbælte og tørrer sine Øjne, idet han går bedrøvet ud)

RAPO

Javel Herre

(han vil gå ud, men ARSLAN giver ham et Tegn og får ham til at blive, hvorefter han vender sig til Beyen)

ARSLAN

Undskyld Herre, vær nådig, den stakkels Knøs gik ganske fortvivlet ud! Og hvad vil det sige, hans Families Stilling behøver jo ikke at hindre ham i at tage en Hyrdepige.

DEMIR BEY

Så? græd han virkelig? Lad ham komme ind igen.

(RAPO går ud og henter ham)

Nå, Så du græder, det er smukt, du vil være en Albaneser, og en Hyrdepige får dig til at udgyde Tårer. Ja, det er smukt, men hvad vilde du så sige, når en Gang Kuglerne smælder om dig som Hagl og Skuddene glimter om dig som Lyn? Du er jo et rent Barn, jeg tænkte på at sende dig til Montenegro med min Søn, for at du kunde få set lidt af

Verden og prøve dit Mod i Krigen, men det kan nu ikke lade sig gøre.

SELFO

Herre, jeg er hverken fejd eller lavsindet. Det er sandt nok, at jeg ikke har været med i mange Krige og kun har liden Erfaring, men den Lidenskab, jeg føler, sidder dybt rodfæstet i min Sjæl, jeg er hverken bange for Kanoner eller Geværkugler, kun Hjertesorg kan jeg ikke bære.

(ARSLAN viser ved sit Minespil, at han billiger SELFOS Ord)

DEMIR BEY

Det kalder man ikke Mod. Det eneste, der overvinder Fjenderne, er Ringeagten for alt i Livet, Sejren får man kun ved at betvinge alle Hjertets Følelser og lade hånt om Livet selv. Søvn, Hvile, Mad, Drikke, alt må man opgive, Fader, Moder, Slægtinge, Venskab, Elskov, alt må man glemme og kun fastholde Attråen efter at sejre. Det er det sande Mod. Men den, der som du ikke kan betvinge Kærligheden til en Hyrdepige, hvad har han at gøre med det sande Mod?

SELFO

Herre, jeg sætter ingen Pris på mit Liv, men jeg kan ikke slippe min Kærlighed. Hellere end at ofre min Kærlighed for Livet, vil jeg give Livet til Pris for min Kærlighed

(Han river hastigt en Pistol op af Bæltet og vil styrte ud)

DEMIR BEY

(Forfærdet)

Arslan!

ARSLAN

(Idet han hurtigt griber fat i SELFO)

Ingen Dumheder!

(Han tager Pistolen fra ham og SELFO står skamfuld)

DEMIR BEY

Er du bleven gal, hvad er det, du vil?

ARSLAN

(Sagte)

Hvad er det for en Uopdragenhed at te sig sådan i Beyens Nærværelse? der har du båret dig meget forkert ad. Men kast dig nu for hans Fødder og bed om Tilgivelse.

SELFO

Jamen —

ARSLAN

Du kan bare være rolig, han har jo sendt en hen for at hente Hyrden, du skal nok få det, som du vil.

SELFO

Ja, kan jeg tro det?

ARSLAN

Tvivl ikke derom

(SELFO går hen og tager DEMIR BEY om Knæet)

DEMIR BEY

(Leende)

Nå, så du er i den Grad forelsket i en Hyrdepige? ja, i så Fald kan du bare være rolig, jeg skal nok få Hyrden til at give efter, han skal give dig sin Datter, det lover jeg dig, vær forvisset om det.

(Under dette kommer DJAFO ind med ZÜBEJR; ZÜBEJR gør en kort hilsende Bevægelse; han har i Hånden et Par røde Sko og to røde Tørklæder med forskellige Ting, som han har købt)

FJERDE SCENE

DE FORRIGE. ZÜBEJR.

- - -

DEMIR BEY

Velkommen, hvorledes har Du det?

ZÜBEJR

Tak godt, og Du?

DEMIR BEY

Trives jeres Får i år?

ZÜBEJR

Ja, Gudskelov.

DEMIR BEY

Jeg har ladet dig kalde, fordi der er noget, jeg vil sige dig.

ZÜBEJR

Ja, jeg hører ikke til den Slags, som ellers løber de Fornemme på Dørene for at lade mig beværte; men i disse Dage bortgifter jeg min Datter, derfor er jeg kommen for at købe en Del forskellige Småting.

(Han viser de Ting, han har i Hånden)

Medens jeg stod i Butiken og handlede, kom denne Mand her og sagde, at Demir Bey vilde tale med mig. Jeg har ikke ellers noget at gøre med Demir Bey, men siden han hører til de Store i Landet, kan jeg jo gerne komme, når han ønsker at se mig, og derfor gik jeg herhen. Er Du Demir Bey?

DEMIR BEY (hovent)

Ja, det er mig. Har Du ellers mere at spørge om?

ZÜBEJR

Nej, jeg har ikke mere at spørge om, nu venter jeg blot på, hvad Du vil sige mig.

DEMIR BEY

Jeg har fået den Idé at knytte en Ægteskabsforbindelse med din Familie —

ZÜBEJR (forbavset)

Ægteskabsforbindel—? Du og jeg, hvad vil det sige? Du er jo Herremanden her på Stedet, og jeg er kun en simpel Hyrde, og desuden —

DEMIR BEY (afbrydende ham)

Det gør lige meget; jeg har ladet mig fortælle, at du har en Datter.

ZÜBEJR

Jamen —

DEMIR BEY (afbrydende ham igen og pegende på SELFO)

Ser du denne unge Mand? Han hedder Selfo og er en Søn af min gamle Tjener Fettah Aga, han er opvokset i mit Hus, og jeg betragter ham som en Søn —

ZÜBEJR (afbryder DEMIR BEY med et hånligt Blik på SELFO)

Ja, ham har jeg nok set. Han kommer hver Dag på Jagt i vore Bjerge. Jeg vil gerne bede dig om, at du vil give ham en lille Påmindelse. Forleden Dag vilde han skyde min gamle trofaste Hund, som har tjent mig i ti år, blot for at prøve sit Gevær.

DEMIR BEY

Ja, ja, det skal han ikke gøre mere. — Men det var det, jeg kom fra, angående dette Giftermål —

ZÜBEJR (afbrydende ham)

Herre, hvad vil det sige? hvorledes kan her være Tale om en Giftermålsforbindelse, jeg har hverken Datter eller Søn at gifte bort.

DEMIR BEY

Det er ikke sandt, jeg har fået at vide, at du har en Datter.

ZÜBEJR

Herre, jeg sagde, at jeg ikke har nogen Datter at gifte bort.

DEMIR BEY

Hvorfor ikke? Hvad mener du dermed? De har jo set din Datter i Går.

ZÜBEJR

Ja, lige til i Går havde jeg en, men nu har jeg det ikke mere, for i Går har jeg lovet min Datter bort, og nu med det allerførste holder jeg hendes Bryllup. Det er derfor

(idet han viser på de Ting, han har i Hånden)

at jeg er kommen her hen.

DEMIR BEY

Du skal ikke give din Datter til den Mand, du har lovet hende til, du skal give hende til Selfo.

ZÜBEJR (meget heftig)

Hvad vil det sige, hvad er det for en Fordring?

DEMIR BEY

Selfo elsker din Datter.

ZÜBEJR

Jamen min Datter elsker ikke Selfo, hun elsker den Mand, hun er forlovet med.

DEMIR BEY

Hør nu engang, Selfo er en Søn af Fettah Aga fra Bordj.

ZÜBEJR

Ja, lad ham være hvem han vil, hvad kommer det mig ved?

DEMIR BEY

Fettah Agas Slægt er en af de fornemste i Bordj; hans Søn er opvokset hos mig og ligesom mit eget Barn, og desuden er han jo en rask ung Mand, så du forstår altså, at egentlig passer det sig ikke, at din Datter bliver gift Selfo.

ZÜBEJR (hånlig)

Nej, det må jeg tro, det passer sig ikke, at hun bliver gift med ham, men det gør hun jo heller ikke, og dermed er den Historie forbi.

DEMIR BEY (idet han fortsætter sin egen Tale)

Men Selfo er i den Grad forelsket i hende, at han hverken tager Hensyn til sin Families Rang eller har villet høre på mine Formaninger. Han vil absolut have hende, derfor har jeg ladet dig kalde, for at du med Guds Velsignelse kan give dit Samtykke.

ZÜBEJR

Men jeg har jo forklaret Dig, Herre, — hvormange Gange skal jeg sige det? — jeg har givet min Datter til en anden, og jeg har ingen anden Datter at give bort.

DEMIR BEY

Ja, det har jeg nok forstået, men hør du nu også vel efter, hvad jeg siger til dig. Du må ikke bortgifte din Datter til den anden; selv om du også har lovet det, så må du tage det Løfte tilbage og give hende til Selfo, og så er der ikke mere at sige derom.

ZÜBEJR (heftig)

Undskyld Herre, hvad har du over mig at sige? Hvorfor har du egentlig ladet mig kalde? Du har ingen Ret til at kommandere over mig, jeg hører ikke til de Folk fra Bordj, der skal stå på Pinde for dig.

DEMIR BEY

Du skal give Selfo din Datter, siger jeg.

ZÜBEJR

Jamen jeg gør det ikke, siger jeg. Lad derfor kun denne Tale fare, thi du krænker min Ære dermed, enhver har sin Ære at vogte.

DEMIR BEY

Alle I Folk fra Progonat er uforskammede og hovmodige, og I ved nok ikke rigtig at holde Måde. I tror ikke, at I har nogen Overmand, men tænk en lille Smule på, hvem du er: en sølle Hyrde.

ZÜBEJR

Under vor Sultans Lov er der ingen Forskel på dig og mig.

DEMIR BEY (heftig)

Hvad for noget, ingen Forskel! Vent et Øjeblik, det skal du få at se, din Datter vil jeg —

ZÜBEJR (heftig afbrydende ham)

Du har ingen Ret til at tale om min Datter, lad hende være i Fred. I har Paladser og Godser og ædle Heste og Tjenere og Sølv og Guld og Våben og al mulig Herlighed, medens vi kun har vor Hytte og et Par Får, men vi har også vor Ære. Hvis I vil handle Uret, så kom og brænd vore Hytter og tag vore Får, og vi vil ikke give en Lyd fra os, men tro ikke, at I kan røre ved vor Ære. Vi kan dø, men Æren vil vi ikke give til Pris.

ARSLAN (sagte til ZÜBEJR)

Du går for vidt, tænk på, hvor vi er.

DEMIR BEY

Hvad Vægt ligger der vel på en Mand som dig? Hvis jeg nu lader dig spærre inde i Stalden og med Magt bortfører din Datter og giver hende til Selfo, hvad vil du så gøre?

ZÜBEJR

Den Slags Ting kunde I gøre i gamle Dage, men nu er der vor Sultans gode Love — Gud give ham et langt Liv —; nu er vor Sultan det sikre Værn for vort Liv, vor Ære og vor Ejendom; de Tider, som du tænker på, er længst forbi.

DEMIR BEY (heftigt opfarende)

Det skal du få at se! vil du stå der og holde Formaningstaler til mig? Grib ham!

(Et Par af Svendene vil tage fat på ZÜBEJR)

ZÜBEJR (trækker sin Dolk og sætter sig til Modværge)

Kom an, hvem der tør!

DEMIR BEY (rejser sig)

Lad ham være! — Selfo, Djafo, Rapo, Suldje, Evrenos, af Sted til Progonat. Tag Pigen og

bring hende til Selfos Hus i Bordj!

(De nævnte griber hastigt deres Geværer og iler ud)

ZÜBEJR

Det skal blive Eder en dyr Historie.

DEMIR BEY

Arslan og Talha, grib ham her og pas på ham.

ZÜBEJR (svingende Dolken)

Kom mig ikke nær, siger jeg, kom mig ikke nær!

(Han iler ud af Døren med Dolken i Hånden, ARSLAN og TALHA løber efter)

DEMIR BEY (følger efter)

Grib ham og lad ham ikke undslippe.

TÆPPET

FJERDE AKT

Samme Dekoration som i anden Akt.

FØRSTE SCENE

MERUSCHA. SAIDE.

- - -

MERUSCHA (kommer ud af Hytten)

Å, hvilken Lyksalighed, hvorledes skal jeg dog takke Fader. Nu er alle mine Ønsker opfyldte, endnu blot to Dage —

SAIDE (kommer ud af Hytten på den anden Side og nærmer sig smilende MERUSCHA)

Er Du her, Meruscha? jeg kommer for at lykønske Dig, Du skulde blot vide, hvor glad jeg er.

MERUSCHA (tager SAIDE i Hånden)

Tak skal Du have, Søster.

SAIDE

Der er blot en Ting, jeg er ked af.

MERUSCHA (smilende)

Nå ja, nu er jeg med, men det skal du ikke være ked af, Søster, der kommer nok den Dag, da jeg også kan glæde mig på dine Vegne.

SAIDE

Nej, det var ikke det, sådan noget tænker jeg ikke på.

MERUSCHA

Ja, hvad er det da, du er ked af?

SAIDE

Det er det, at du nu vil lade mig blive alene tilbage.

MERUSCHA

Jamen jeg skal jo ikke bort, jeg bliver her.

SAIDE

Ja det ved jeg nok, men det er ikke for min Skyld.

MERUSCHA

Hvad for noget?

(sagte)

Å, hun er skinsyg.

SAIDE

Jo, for imellem en ung Pige og en gift Kone kan der ikke sådan rigtig være Venskab.

MERUSCHA

Vil det sige, at du herefter ikke vil vide noget af mit Venskab?

SAIDE

Jeg? Nej, det er ikke mig, men du vil ikke mere bryde Dig om at snakke med mig.

MERUSCHA

Du taler så underligt i Dag, jeg forstår dig ikke. Hvad er det, du vil?

SAIDE

Jo kære, sådan er det jo med de unge Piger; når de først bliver gifte, så vil de ikke mere vide af de andre Piger at sige.

MERUSCHA

Venter du virkelig sådan noget af mig?

SAIDE

Ja, nu får vi jo at se.

MERUSCHA

Desuden vil der jo, om Gud vil, ikke være så længe til, at også du skal have Bryllup.

SAIDE

Hvis det sker, så kommer vi jo fuldstændig bort fra hinanden.

MERUSCHA

Hvorfor det? Din Fader kan jo også give dig til en Mand her på Stedet, og du selv —

SAIDE (afbrydende)

Ja, Søster, du må rigtignok takke Gud for, at din Fader er sådan en Engel; såsnart han kom under Vejr med, at du elskede Redjeb, lod han ikke en Dag gå hen, førend han gjorde, som I vilde have det. Men min Fader — Vorherre bevares, hvis han mærkede, at der var nogen, jeg brød mig om

(VAHIDE kommer ud af Huset, MERUSCHA og SAIDE går til Side og fortsætter hviskende deres Samtale)

ANDEN SCENE

DE FORRIGE. VAHIDE.

- - -

VAHIDE (uden at se de to unge Piger)

Man kan dog vænne sig til alt i denne Verden. Den Gang min Mand foreslog mig, at Redjeb og Meruscha skulde have hinanden, da ligesom sortnede det for mine Øjne, og jeg formelig rystede ved Tanken om noget så uhyrligt; det var noget, jeg slet ikke kunde forsone mig med. Men nu i Dag er det ganske anderledes end i Går, nu er jeg ligefrem bleven helt fortrolig med denne Tanke. Hvad skulde vi også gøre? Børnene holder af hinanden, og det var Synd at gøre dem fortvivlede ved at skille dem ad. Jeg er kun bange for det dårlige Varsel, Gud give, at det ikke må betyde noget.

SAIDE (nærmer sig VAHIDE)

Hvad står I og tænker på?

VAHIDE

Hvorledes? Er du her?

SAIDE

Ja, jeg har stået her og talt med Meruscha, men I ser så eftertænksom ud, I skulde da rigtignok være glad over, at I nu får Jeres Datter gift.

VAHIDE

Ja, det er jeg også, mit Barn. Om Gud vil, vil din Moder snart blive ligeså glad som jeg.

SAIDE (undseligt rødmende)

Å — I er allesammen —

(Hun vil gå hen til MERUSCHA, men vender i det samme om og siger til VAHIDA)

Hør, er det ikke sandt, at når unge Piger bliver gifte, så vil de ikke have mere med de andre unge Piger at gøre?

VAHIDE

Det er ikke, fordi de ikke vil have med dem at gøre, mit Barn, men hvorledes skal der

kunne blive et fortroligt Samliv mellem en gift Kone og en ung Pige. De har hver sit at tænke på. Se, lige til nu har Meruscha fortalt dig alle sine Småsorger, og du har betroet hende dine, men fra nu af har Meruscha ikke mere den Slags at tænke på, og hun har heller ikke Tid til at høre på dig. Du må nu finde en anden ung Pige at slutte dig til.

SAIDE

I har altid så mange Formaninger at give mig, det er egentlig forkert af mig, at jeg spørger Jer.

(SAIDE går atter hen til MERUSCHA og taler hviskende med hende)

VAHIDE (spejder ud i Horisonten)

Det bliver sent, og min Mand er endnu ikke kommen. Det er da godt, at jeg for længe siden har gjort min Datters Tøj i Stand. Nu er der kun selve Bryllupshøjtiden, vi behøver at tænke på. Vi har jo kun den ene Datter, og derfor skal det være et ordentligt Bryllup. Alle vore Slægtninge og Venner skal komme, og de skal spise og more sig. Men her står jeg uden endnu at have taget fat på det mindste, hvornår skal jeg dog få det færdigt altsammen?

(Idet hun går hen imod Huset)

Hør, Saide!

SAIDE

Ja, hvad er der?

VAHIDE

Kom og hjælp mig lidt, jeg har så meget at bestille.

SAIDE

Ja, hvis jeg ikke skulde hjælpe Jer til Meruschas Bryllup, hvornår skulde jeg så gøre det.

VAHIDE (i Døren til MERUSCHA)

Kom du også, mit Barn, og hent lidt Vand, vi har slet ikke noget Vand i Huset.

(MERUSCHA står uden at svare)

SAIDE

Hun skal da ikke slide sådan i det til sit eget Bryllup.

VAHIDE

Ja, Vand må vi da have.

SAIDE

Ja, det er rigtigt nok, det kommer ikke Brylluppet ved. Nå ja, så kom da, Meruscha!

(De går alle tre ind i Hytten, straks efter kommer MERUSCHA ud med to Spande i Hænderne)

TREDIE SCENE

MERUSCHA (derefter SELFO og hans Kammerater, senere SAIDE Og ZÜBEJR)

- - -

MERUSCHA (alene)

Fader er ikke kommen endnu, og Redjeb har i Dag været ude alene; stakkels Knøs, Gud ved hvor lang den Dag har været for ham! Når vil det dog blive Aften, at han kan komme?

(Hun sætter sig på en af Tønderne ved Vandbassinet og falder i Tanker. SELFO og hans Kammerater kommer bevæbnede)

SELFO

Der er hun — og alene, hvilket Held, vent nu lidt.

(SELFO går hen til MERUSCHA, medens Kammeraterne bliver stående i Baggrunden med Geværerne i Hånden)

MERUSCHA (løfter Hovedet og får Øje på SELFO)

Hvad, det er ham, Gud fri mig!

(Rejser sig hurtig)

Var det ikke ham, der sagde, at han vilde slå Redjeb ihjel! Nu har han fundet ham ude i Bjergene og dræbt ham!

(Løber hen til SELFO)

Å tal, tal, har du skudt Redjeb, har du dræbt ham?

SELFO (griber MERUSCHA i Armen)

Hør nu vel efter, dette Navn Redjeb må du ikke oftere tage i din Mund, det må du fuldstændig glemme, for nu skal du komme med mig.

(Vil trække af med hende)

MERUSCHA (med skælvende Stemme)

Å Nåde!

(råber)

Saide! Saide!

SELFO (holder Hånden for hendes Mund)

Lad være at råbe.

(SELFOS Kammerater kommer nærmere)

SAIDE (idet hun kommer ud af Døren)

Hvad! Hvem er I, hvad vil I? Slip hende!

(tager en Sten og kaster den. I dette Øjeblik kommer ZÜBEJR ind, barhovedet og med en Pistol i Hånden; idet han ser, hvad der går for sig, kaster han ilsomt sin sorte Uldkappe på Jorden og styrter hen imod SELFO for at rive sin Datter ud af hans Hænder, SELFO trækker sin Pistol og skyder ZÜBEJR i Brystet. ZÜBEJR styrter om og MERUSCHA besvimer i SELFOS Arme. Medens SAIDE råber om Hjælp, løfter SELFO MERUSCHA op og går bort med hende sammen med Kammeraterne. ZÜBEJR løfter Hovedet og affyrer sin Pistol, men uden at ramme. VAHIDE kommer ud af Døren og styrter med et gennemtrængende Skrig hen til ZÜBEJR)

FJERDE SCENE

VAHIDE. SAIDE. ZÜBEJR (såret).

- - -

SAIDE

Hvor bliver du af, Vahide!

VAHIDE

Gud fri mig, hvad er dette?

SAIDE

De har taget og bortført Meruscha, der var fem!

VAHIDE (ser på ZÜBEJR uden at høre på SAIDE)

Zübejr, min Husbond, hvad er der sket? Hvem har skudt dig? Hvor er du ramt?

ZÜBEJR (løfter Hovedet og tager VAHIDE i Hånden, idet han siger med sagte Stemme)

Vahide, Vahide, han har skudt mig, jeg dør.

VAHIDE

Å, Gud hjælpe mig.

ZÜTBEJR

Men frels min Datter, frels —

VAHIDE (ser sig forvildet om)

Min Datter, min Datter, hvor er min Datter?

(Ser forstyrret på SAIDE)

SAIDE

De har taget og bortført hende; der var fem, og hun besvimedede i Armene på dem.

VAHIDE (slår fortvivlet Hænderne sammen)

Å, min Datter, min Mand —

ZÜBEJR

Hør efter, Vahide. Det er den Slyngel Selfo — han der vilde have vor Datter, — som nu er kommen og har røvet hende. Det er ham, der har skudt mig.

VAHIDE

Å Gud, hvor er du ramt?

ZÜBEJR

I Brystet, lige i Brystet. Lad være at se på mig — jeg står ikke til at redde — — men frels min Datter — hvis min Datter får Lov til at blive i deres Vold, skal jeg hjem søge Dig i det andet Liv — slæng mit Lig hen i en Krog, men sæt alt ind på at frelse min Datter og give hende til Redjeb — husk vel på det, anderledes må du ikke gøre — frels min Datter — —
Far vel, Vahide, Far vel — — Gud —

(Synker om og dør)

VAHIDE

Far vel — han er borte — å min kære

(hun skjuler Ansigtet i Hænderne, men efter at have grædt et Øjeblik, løfter hun Hovedet og fremsiger grædende følgende Dødsklage)

Elskte Husband, Ven i Nøden
Vold har her nu bragt dig Døden,
Blodig Udåd har de øvet,
Og din Datter har de røvet.
Tro dog ej, at jeg vil klage,
Hævn for dig jeg nu skal tage,
Kun af den jeg Glæde venter,
Ellers Døden snart mig henter.
Og jeg frelse skal din Datter,
Ellers mødes snart vi atter,
Elskte Husband Ve, o Ve!

SAIDE (fremsiger også en Dødsklage)

Du er borte, kære Fader
Tvende her du efterlader.
Bryllupsglæden for i Morgen

Er i Dag skræmt bort af Sorgen.
Tårer vore Kinder bader,
Kære Fader Ve, o Ve!

VAHIDE (tørre sine Øjne og siger med Heflighed)

Saide, nu er det ikke Tid at græde. De bortfører min Datter, hende må jeg følge efter og frelse, og det Blod, der er kommen på min Dragt, må jeg afvaske ved at tage Hævn for min Mand, og så må jeg sørge for at opfylde hans sidste Ord.

(Hun tager Liget ved Skuldrene)

Tag fat, Saide, og lad os bære ham ind.

SAIDE

Å Vahide, jeg skælver, jeg kan ikke holde fast.

VAHIDE

Tag fat, siger jeg dig, er du en albanesisk Kvinde?

(SAIDE tager fat ved Fødderne, og de bærer Liget ind i Hytten; straks efter kommer SAIDE ud igen)

FEMTE SCENE

SAIDE (alene).

- - -

Stakkels ZÜBEJR! — Den arme Meruscha har de taget og bortført. Jeg tror ikke, at hun kan frelse hende af deres Hænder. Der var fem forfærdelige Kæmper, Gud ved, om det var Røvere eller hvem det var! Den ulykkelige Meruscha! Hun lå ligesom en død i deres Arme — er hun mon kommen til sig selv igen, eller — å hvilken Ulykke

(VAHIDE kommer ud, omgjordet med et Bælte med to Pistoler og en Dolk, over Skulderen har hun et Gevær og to Patrontasker)

SJETTE SCENE

VAHIDE. SAIDE.

- - -

VAHIDE

De har dræbt min Mand og bortført min Datter. To Pligter hviler nu på mig: at tage Hævn for min Mand og frelse min Datter. Men hvem skal opfylde disse Pligter? Jeg har ingen, Redjeb er et rent Barn — nej, jeg må gøre det selv — jeg vil lukke Liget inde i Hytten og tage af Sted

(Låser Husets Dør)

Hvis jeg kan få taget Hævn for min Mand og kommer tilbage med min Datter og Redjeb, så skal jeg fejre Begravelsen med Sang og Klang, og så kan min Datters Bryllup og Begravelsen holdes på en Gang. — Men hvis jeg ikke kan opfylde disse Pligter, nå ja, så dør jeg, og dermed er jeg fri for al Bekymring. Tusinde Gange bedre er det at dø end at leve vanæret. Kan en Kvinde leve, som ikke har fået Hævn for sin Mand og som lade sin egen Øjesten hvile i Fjendevold? Nej, det passer ikke for en albanesisk Kvinde. Jeg må gøre min Pligt.

(Vil til at gå)

SAIDE (løber efter hende)

Hvad har du for, hvor vil du hen?

VAHIDE

Hvad jeg har for? jeg vil gøre min Pligt. Og hvor jeg vil hen? Jeg vil tage Hævn for min Mand og frelse min Datter.

SAIDE

Du en Kvinde! — og det var fem vældige Kæmper!

VAHIDE

Jeg tænker ikke på Faren. Sæt, at de også dræber mig, så er jeg dermed befriet.

SAIDE

Å nej dog, Vahide, vil det ikke være Synd, hvorfor skal du dø til ingen Nytte?

VAHIDE

Til ingen Nytte?

SAIDE

Ja, kan du tage Hævn over dem, kan du befri Meruscha?

VAHIDE

Ja, det er sandt, at de er fem og jeg kun en, og de er Mænd og jeg kun en Kvinde, men de har gjort Uret, og jeg er den, der har lidt Uret; jeg og ikke de har Retten på min Side, og Gud hjælper altid de fortrykte og dem, der har Ret. Saide, bring du Melding til Redjeb, gå enten selv eller send Bud, og lad ham vide, hvad der er sket.

SAIDE

Ja, jeg vil selv gå.

(Går)

SYVENDE SCENE

VAHIDE (alene)

- - -

VAHIDE (står og ser på Husets Dør)

Kære Husbond, i Går gik du ud af vort Hus stærk som en Løve, i Dag ligger du Lig derinde. Men vær du blot rolig, min Husbonds Sjæl, jeg skal tage Hævn for dig.

(Bedende)

Herre, min Pligt er hellig, men dét jeg har for, er meget vanskeligt, vær du min Hjælper!

(Går)

TÆPPET.

FEMTE AKT

En Skov med Bjerge i Baggrunden, til højre en Vej, til venstre et stort Klippestykke.
VAHIDE kommer bevæbnet fra venstre.

FØRSTE SCENE

VAHIDE (alene).

- - -

Jeg kunde ikke nå dem, de er borte, de er taget til Bordj, til Fettah Agas Hus. Der må jeg hen for at få min Datter befriet, og så må jeg se at finde min Husbonds Morder og fælde ham.

(Hun vil til at gå, men standser og ser ud i Synskredsen)

Men endnu er det for tidligt, hvis jeg tager derhen allerede nu, kan jeg intet udrette, jeg må dvæle lidt her og først bryde op, når Mørket er faldet på.

(Hun sætter sig ved Foden af Klippen efter at have sat Geværet fra sig)

Så kom dog til sidst det, som jeg frygtede for; jeg sagde jo nok fra Begyndelsen, at der ikke var noget godt ved dette, men hvad skulde jeg gøre; jeg kunde jo ikke få min salig Mand overtalt. Også nu vilde jeg helst lade være at gifte min Datter med Redjeb, men det var jo min Husbonds sidste Ord; han befalede mig at gøre det, og dette sidste Ord er mig helligt. Det må jeg ikke overtræde!

(FETTAH AGA kommer med Gevær over Skulderen ned fra Bjergene)

ANDEN SCENE

FETTAH AGA. VAHIDE (bag ved Klippen)

- - -

FETTAH AGA

Hav Tak, o Herre! efter tyve års Fraværelse ser jeg endelig nu i Dag mit Fædrenehjem! tyve år! det er en lang Tid, en hel Menneskealder! Fædreland, hellige Fædreland, så times det mig da nu at se dig igen! Nu er jeg her, fra nu af vil jeg ikke mere forlade mit Fædrenehjem. Her skal mine Ben finde deres Hvile. — Her, netop her på dette Sted, var det, jeg dvælede den sidste Dag, før jeg drog bort. Her lå jeg med min lille Søn i Armen, den elskede lille Dreng. Den Gang var han fem år gammel, og nu, om en halv Time, blot om en halv Time skal jeg atter kysse hans Pande. Nu må han altså være 25 år, den Gang var han jo kun en lille Unge, som lå og sov ved mit Bryst. Jeg vil sætte mig her på dette selv samme Sted og sove lidt; jeg vil i Drømme genkalde mig hint Øjeblik, og så vil jeg bagefter gå til Landsbyen for at kysse min Moders Hånd Og min Søns Pande.

(Han sætter Geværet fra sig og lægger sig til Hvile under et Træ, idet han lægger sine Pistoler og sin Dolk ved Siden af sig)

TREDIE SCENE

SELMAN AGA (kommer ind fra Baggrunden med Gevær over Skulderen) , FETTAH AGA (sovende),
VAHIDE(bag ved Klippen).

- - -

SELMAN (går sagte hen imod FETTAH AGA)

Der er han — det er jo ham selv — alene — og sovende, hvilket herligt Træf!

(Idet han trækker sin Dolk)

Nu kan jeg fælde ham, mens han sover

(Han standser et Øjeblik eftertænksomt og stikker Doiken i Skeden igen)

Nej, det er dog for fejgt Og nederdrægtigt, jeg må vække ham — men hvis jeg vækker ham, så kan han jo ligeså godt dræbe mig, som det bliver mig, der fælder ham — hvordan skal jeg da gøre? Denne Lejlighed må jeg ikke lade gå ubenyttet hen.

(Efter et Øjeblik Eftertanke)

Jeg må gøre hans Våben ubrugelige for ham.

(Af det Bælte, han har om Livet fremtager han en lille Skål, hvormed han øser Vand af en lille Vandpyt i Nærheden, han hælder Vandet på Låsen af FETTAH AGAS Gevær og Pistoler, og tager derefter hans Dolk og gemmer den bag et Træ tilligemed sine egne Pistoler. Derpå trækker han sin egen Dolk og går hen og klapper FETTAH AGA på Skulderen. Denne vågner straks og rejser sig halvt op, og idet han rækker Hånden ud efter sin Pistol, ser han forbavset på SELMAN)

SELMAN

Ja, se rigtig på mig, kender du mig?

FETTAH AGA (endnu halvt i Søvn)

Dig?

SELMAN

Ja mig, har du glemt mig?

FETTAH AGA (idet han kender ham)

Ha, er det dig, Selman!

SELMAN

Ja, det er mig, din Ven!

FETTAH AGA

Ja, min Landsmand.

SELMAN

Kun din Landsmand? Ikke også din Ven?

FETTAH AGA

Det må du selv afgøre. Hvis det står til mig, så lad det, som er sket i det fremmede, høre Fortiden til. Nu er jo også du vendt tilbage til dit Fædrenehjem, og lad os for dette Hjems Skyld være forsonede.

SELMAN (hånligt)

Frygten lærer dig at være klog.

FETTAH AGA (rejser sig og griber sit Gevær)

Beskylder du mig for Frygt? Jeg er ikke bange for dig. Jeg vil ikke nedværdige mig til at skændes med dig, men du skal vogte på, hvad du siger —

SELMAN

Jeg ønsker ingen lang Snak, her er det Mandemodet, der skal prøves; her er Kamppladsen, tag dine Våben og kom an.

FETTAH AGA

Jeg vil kun nødigt noget sådant i det selv samme Øjeblik, jeg betræder min Hjemstavns Jord, men det er ikke af Frygt for dig —

SELMAN

En af os må falde her, lad os da se, for hvem denne Lod er bestemt.

FETTAH AGA (idet han gør sit Gevær rede)

Ja, så kom!

SELMAN

Jamen, du har to Pistoler og et Gevær, og jeg har kun denne Dolk at kæmpe med.

FETTAH AGA

Vel, så vil jeg lade mine Skydevåben ligge. Også jeg har en Dolk.

(ser sig om efter den)

Men hvor er min Dolk, har du taget den? Den var her!

SELMAN (læende)

Aldrig har jeg set en sådan Helt, som lod sine Våben stjæle ud af sit Bælte.

FETTAH AGA (heftigt)

Æreløse Slyngel, det er dig, der har taget den!

VAHIDE (bag ved Klippen bliver opmærksom ved FETTAH AGAS Stemme og kigger frem)

Hvem er de to?

(Forbliver ubevægelig lyttende)

SELMAN

Nej, det tror jeg ikke, men siden man har stjålet din Dolk, så skal jeg hjælpe dig; så kan du jo slås med dit Gevær og dine Pistoler.

FETTAH AGA

Ja, det bliver jeg jo altså nødt til.

SELMAN

Så tag da dine Våben.

FETTAH AGA

Ha! dem har du også gjort noget ved.

(Ser på Geværet)

Du har ødelagt Låsen for mig. Men vent!

(Ser på Pistolerne)

Ha! Også dem!

(Med et heftigt Udbrud)

Æreløse Slyngel!

SELMAN

Ja, hvis du nu vil frelses, så kom og knæl for mig, så skal jeg tilgive dig, men ellers dræber jeg dig på Stedet.

FETTAH AGA

Jeg skulde knæle for dig og bede dig om Tilgivelse. Gud fri mig vel derfor! du kan ikke skræmme mig med din Dolk. Jeg vil ikke tilkøbe mig Livet med Tabet af min Ære, jeg vil ikke nedværdige mig til det samme Standpunkt som du, der for at være fuldstændig sikker sniger dig hen til din Fjende og ødelægger hans Våben, mens han sover. Du har ødelagt mine Våben for at kunne tvinge mig til at knæle for dig, men der har du taget fejl, der har du taget grundigt fejl, det gør jeg aldrig, kom kun! jeg skal forsvare mig med de blotte Hænder.

(VAHIDE lægger imidlertid an på SELMAN, og i det samme Øjeblik, som denne går løs på FETTAH AGA, der gør sig rede til at forsvare sig med de blotte Hænder, affyrer hun sit Gevær. SELMAN styrter død om, FETTAH AGA ser sig forvildet omkring og får Øje på VAHIDE bag ved Klippen)

FJERDE SCENE

FETTA AGA. VAHIDE.

- - -

FETTAH AGA

Ha! er du en ånd — eller en Fe? hvor kommer du fra, er du kommen ned fra Himlen?

VAHIDE (ser åndsfraværende på FETTAH AGA)

Jeg — er det mig, du taler til?

FETTAH AGA

Ja dig, du har jo frelst mit Liv. Denne Slyngel fandt mig sovende og ødelagde mine Våben og stjal min Dolk og vilde tvinge mig til at tigge ham om Tilgivelse, men jeg vilde da tusind Gange hellere være falden, og jeg havde allerede gjort mig rede til at dø. I Dag skulde jeg for første Gang efter tyve års Fraværelse gense min Moder, der er hentæret af Længsel, og igen trykke min Søn til mit Bryst, og i Dag vilde denne fejge Skurk på så lumsk en Måde berøve mig mit Liv. Men du er som en Engel kommen ned fra Himlen for at frelse mig!

VAHIDE

Å Gud, jeg er en stakkels Kvinde.

FETTAH AGA (idet han rækker Hånden ud)

Så giv mig da din Hånd, og vær min Søster i Liv Og Død.

(VAHIDE rækker ham Hånden)

Denne Hånd! den har bevaret en Fader for hans Søn og en Søn for hans Moder. Hvordan skal jeg vel takke dig og hvormed skal jeg gengælde dig, hvad du har gjort?

VAHIDE (trækker hurtigt Hånden til sig)

Jeg har intet gjort, som kræver Tak eller Gengæld, jeg kender dig heller ikke, det er heller ikke mig, der har frelst dig og bragt dig hjem, men det er dit eget Mandemod, ligesom det var denne Slyngels egen Fejghed, der dræbte ham. Da jeg så dette, kunde jeg ikke lade være at gribe ind, ellers havde jeg aldrig tænkt på at frelse dig, og derfor kræver jeg hverken Tak eller Gengæld af dig.

FETTAH AGA

At forlange, at jeg ikke må vise Taknemmelighed over for et sådant Højsind fra din Side, er næsten lige så slemt som at ville dræbe mig! Jeg ønsker at være dig til Tjeneste og at kunne gøre noget for dig. Hvis du ikke har en Husbond og hvis du ikke har Børn, så kom og bliv min Søster og lad os leve sammen.

VAHIDE (fortvivlet)

Ak, Husbond — —

FETTAH AGA

Nej, du har ingen, ikke sandt?

VAHIDE (grædende)

Å, du skulde blot vide! man har dræbt min Husbond i Dag, og min Datter er i Fangenskab hos min Husbonds Morder.

FETTAH AGA

Ja i så Fald, så lad mig — selv om det intet er i Sammenligning med, hvad du har gjort for mig — så lad mig hjælpe dig.

VAHIDE

Med hvad?

FETTAH AGA

Jeg skal hævne din Husbond og frelse din Datter.

VAHIDE

Nej! — Det er for stor en Byrde, den Pligt vil jeg ikke pålægge nogen, men udføre selv.

FETTAH AGA

Du — en Kvinde? — Nej, jeg vil ikke kalde dig Kvinde, thi mange Mænd er for intet at regne i Sammenligning med dig; men denne Gerning må du overlade mig; førend jeg kysser min Moders Hånd og min Søns Pande, førend jeg ser mit Fædrenehjem igen, vil jeg først have bragt dette i Opfyldelse. Jeg skal fælde din Husbonds Morder og frelse din Datter, og jeg skal give hende tilbage til dig — nej, jeg vil give hende til min Søn, ikke sandt? din Datter skal blive min Søns Hustru, ligesom du bliver min Søster, og så vil vi leve sammen.

VAHIDE

Nej, min Datter er trolovet. Hun skal giftes med sin Fætter, hvem hun elsker, det var min Mands sidste Ord; og dette var netop også Grunden til min Mands Død. Han, der har dræbt min Mand, friede til min Datter, og da vi sagde Nej, bortførte han min Datter og dræbte min Mand.

FETTAH AGA (med et heftigt Udbrud)

Ha, den fejge Slyngel!

VAHIDE

Og det var min døende Mands sidste Ord, at jeg skulde frelse min Datter og give hende til hendes Trolovede. Uden at have fået Hævn kan jeg ikke fejre min Husbonds Jordefærd.

Ak, kunde jeg dog blot opnå dette, så vilde jeg ikke sørge mere, men fejre hans Begravelse med Sang og Klang og Lystighed; når man har fået Hævn for den døde, græder man ikke mere over hans Lig.

FETTAH AGA

Vær ikke bedrøvet; jeg skal tage Hævn for din Husbond, jeg skal fælde hans Morder, jeg skal redde din Datter, og siden hun ikke kan blive min Søns Brud, skal hun være hans Søster, ligesom du er min. Vi vil være en Familie og bo i et og samme Hus. Hvor har du hjemme?

VAHIDE

Min Mand var Hyrde i Progonat.

FETTAH AGA

Men det er jo udmærket, så kan vi den ene Tid bo hos os, og den anden hos Jer. Hvor vi dog skal få det godt og leve lykkeligt sammen! Jeg har en gammel Moder på firs, hun skal være Moder for os begge to, og du skal være min Søster, ligesom din Datter skal være min Søns, og din Datters Trolovede min Svigersøn, så at vi alle bliver som en Slægt. Derfor må du nu tillade mig at opfylde denne Pligt for dig.

VAHIDE (idet hun rækker ham Hånden)

Broder! Vær min Broder i Liv og Død. Hvordan skal jeg kunne lade være at dele din højsindede Tanke?

FETTAH AGA (idet han griber hendes Hånd)

Min Søster i Liv Og Død!

(Han tager et Eksempel af Koranen frem af sit Sølvgehæng, og idet han holder den i venstre Hånd, lægger han den højre på den)

Ved denne hellige Bog sværger jeg dig til og giver dig mit Æresord på, at hvem din Husbonds Drabsmand end er, skal jeg finde ham og fælde ham. Din Datter skal jeg frelse og give dig tilbage, og alt mit Gods og min Ejendom skal jeg dele med dig, så at vi kan være en Slægt. Jeg sværger og lover dig at opfylde denne hellige Pligt, og det giver jeg dig mit Æresord på.

(Han lægger Bogen tilbage igen i dens Gemme)

Og sig mig nu, hvem var det, der dræbte din Husbond og bortførte din Datter, hvor findes han?

VAHIDE

Han er fra Bordj!

FETTAH AGA

Fra Bordj! — Ha Søster! — Hvad hedder han? —

VAHIDE

Han hedder Selfo.

(FETTAH AGA stirrer forvildet på hende)

En Søn af Fettah Aga.

FETTAH AGA (uvilkårligt)

Ha!

VAHIDE

Hvad er der, kender du ham?

FETTAH AGA (med en Kraftanstrengelse)

Nej.

VAHIDE

Du er så forvildet. Du må sikkert kende ham.

FETTAH AGA

Nej, jeg kendte flygtig hans Fader, hvis det da virkelig er ham.

(VAHIDE vender sig fra ham og giver sig i Færd med at lade Geværet)

Å, min Søn! min Søn en Morder! Ja, hvad skal der blive af et Barn, som vokser op uden Fader og Moder?

(Fortvivlet)

Å, Gud, hvad skal jeg dog gøre, hvorledes skal jeg bære mig ad? Jeg har jo lovet at dræbe ham, jeg har givet mit Æresord derpå, jeg må dræbe ham!

(Skælvende)

Men, min egen Søn? — Jeg? — skal jeg dræbe min egen Søn — min Søn, som jeg i tyve år har ladet være faderløs, min Søn, som jeg i tyve år har sukket efter at se! — Men jeg har jo svoret på den hellige Bog, at jeg vilde fælde hendes Husbonds Morder, det har jeg givet mit Æresord på. — Bryde Eden! — tage Æresordet tilbage? — Nej, det vilde være en stor Synd, en forfærdelig lav Handling, det vover jeg ikke. At lønne denne Kvindes Højsind med en sådan Lavhed! — Nej, nej, jeg må ikke bryde min Ed, jeg må ikke tage Æresordet tilbage, men holde hvad jeg har lovet. Å, Gud, hvilken forfærdelig Afgrund, til hvilken Side skal jeg vende mig? Støde Dolken i min egen Søns Hjerter, eller bryde min Ed og krænke mit Æresord. Nej, det kan der ikke være Tale om. Jeg kan ikke glemme denne Kvindes Højsind, jeg kan ikke begå noget så lavt som at tage mit givne Ord tilbage, jeg må holde mit Løfte og stå ved mit Ord som en Mand.

(Vender sig om mod VAHIDE)

VAHIDE

Hvad tænker du på, du er så forvirret, hvis der er noget, som hindrer dig —

(Mørket begynder at falde på)

FETTAH AGA

Noget, som hindrer mig? — Når jeg en Gang har givet mit Ord, er der intet, der kan hindre mig. Kom, lad os gå. Det bliver silde, og inden vi når derhen, bliver det Nat.

(Han griber hende i Hånden)

VAHIDE

Du ryster, der må være noget i Vejen med dig. Jeg ser, du er helt forvirret.

FETTAH AGA

Den Mand, som du har nævnet, er stærk; hvis jeg nu ikke kunde magte ham? — Det var det, jeg tænkte på.

VAHIDE

Å — om der skulde ske dig noget — din Moder — din Søn — gå først hen og se til dem og så —

FETTAH AGA

Nej, vær ikke bange, jeg har været med i hundrede Slag, og der er aldrig sket mig noget. Min Moder og min Søn kan jeg altid træffe senere. Kom nu blot.

(Ved sig selv)

Min Moder! — Min Søn! — Rædslen sniger sig ind i mit Hjerte sammen med dette Mørke; disse Bjerge synes mig ligesom Drager, ligesom Bødler, der kommer for at tage mit Liv!

(De går ud til højre)

TÆPPET

SJETTE AKT

En Stue i Fettah Agas Hus i Bordj. Til venstre en Sofa, til højre to Vinduer, i Baggrunden en Dør. Ved Tæppets Opgang DURI i Hjørnet af Sofaen med en lang Rosenkrans i Hånden; hun har ved Siden en hvid Stok, og foran hende på Gulvet står et Par Tøfler. På Væggen hænger forskellige Våben.

FØRSTE SCENE

DURI (drejende Rosenkransen mellem Fingrene)

- - -

Å Gud — Gud — Du som er almægtig og hjælper de svage, se i Nåde til mig og lad mig endnu en Gang i denne Verden få min Søn at se! — å min Søn, hvor mon du nu er? i tyve år har du ladet mig være alene. — å disse Krige! — disse Krige — de skulde fuldstændig forsvinde fra Jorden, ikke engang deres Navn burde kendes. Hvad skal det dog til, at Mødre og Fædre mister deres Børn, og at Børnene mister deres Fædre og Hustruerne deres Mænd? Hvad skal det dog til, at de alle går bort i Krigen for aldrig at vende tilbage?

(Hun tørrer Øjnene, SELFO lukker sagte Døren op og kommer ind)

ANDEN SCENE

DURI. SELFO.

- - -

DURI (glad ved at se SELFO)

Å min Søn, kom.

(Breder Armene ud)

Kom i min Favn.

(SELFO går hen og kysser hende på Hånden)

God Dag, det var udmærket, at du kom, men hvordan kunde du komme så hurtigt?

SELFO

Jeg er kommen for at bringe dig en glædelig Nyhed lille Bedstemoder!

DURI

Er det noget om Fettah?

SELFO (idet han kaster sig om Halsen på DURI)

Ja, Bedstemoder ja, Fader kommer.

DURI (strålende glad)

Kommer han — siger du? er det sandt? Min Søn kommer, — å Gud, hold på mig — min Søn — lad mig komme op, jeg føler mig så let — Tak Herre! Tusindfold Tak.

(SELFO tager DURI under Armen, og idet hun tager sin Stok, rejser hun sig og går langsomt frem)

Min Søn kommer — se blot Selfo, der er kommet Kræfter i mine Knæ, og mine Øjne kan atter se, slip mig, slip mig blot.

(SELFO slipper hende og DURI gør et Par Skridt støttet til Stokken)

Se, jeg kan gå — o hvilken Lykke — — men det er ligesom jeg mærker noget ondt — jeg er bange — min Søn, lidt Vand, giv mig lidt Vand.

(SELFO rækker hende noget Vand og DURI støtter sig til Væggen og drikker)

Hold på mig, min Søn, hold på mig — lad mig komme til at sidde lidt, å der er noget, der stikker mig i Hjertet.

(SELFO tager hende under Armen og bringer hende til Sæde på Sofaen)

SELFO (efter en lille Pavse)

Hvorledes har du det nu, Bedstemoder?

DURI

Nu har jeg det bedre, nu er der ikke noget i Vejen. Når kommer min Søn? Hvor er han?

SELFO

Demir Beys Søn har sendt et Brev, at Fader er hos ham. I disse Dage tager han hjem, skriver han.

DURI

Når kommer han?

SELFO

I disse Dage.

DURI

Bare du ikke havde sagt mig det. Nu vil disse Par Dage synes mig som lige så mange Måneder eller år.

SELFO

Du vil ikke komme til at vente længe.

DURI

Ja Tak, min Søn, tak — å Gud — å Gud!

SELFO (idet han bøjer sig over hende)

Hør, lille Bedstemoder, har jeg nu gjort dig rigtig glad?

DURI (bestandig drejende på sin Rosenkrans)

Ja meget, grumme meget. Det får du ret have Tak for.

SELFO

Jamen nu er der noget, jeg gerne vilde have.

DURI

Ja, hvad er det?

SELFO

Jamen, du skal også gøre det — du må ikke sige Nej.

DURI

Hvordan kunde jeg gøre dig imod. Sig så, hvad det er.

SELFO

Jeg har begået en Drengestreg —

DURI

Hvadfor noget — en Drengestreg? Du?

SELFO (fløv)

Ja, Bedstemoder, en rigtig Drengestreg. Det må du tilgive mig.

DURI

Men så tal dog, lad mig høre. Hvad er det, jeg skal tilgive?

SELFO

Fortalte jeg dig ikke, at der var en Hyrdepige jeg var forelsket i?

DURI

Jo.

SELFO

Se denne Pige har vi efter Demir Beys Opfordring været henne at bortføre.

DURI (meget forbavset)

Har du bortført hende? Du bortføre en Pige! — Jeg er ved at få et Slagtilfælde!

SELFO

Hør, Bedstemoder, nu var det, at du skulde sige Ja. Nu må du hjælpe mig. Lad os bringe hende til vort Hus her.

DURI

Til mit Hus! — Bortføre en Pige og bringe hende her til mit Hus. Nej, så længe jeg er i Live, skal sligt aldrig ske i mit Hus — jeg holder af dig, jeg holder af dig som mine to Øjenstene, men jeg vil ikke for din Skyld gøre noget, der kan krænke min salige Mands og min Søns Ære. Skynd dig af Sted og send den Pige, du har bortført, tilbage til hendes Fader.

SELFO (ved sig selv)

Til hendes Fader! — om hun vidste —

DURI

Sådan noget kan jeg aldeles ikke være med til. Nu har min Søn været borte i tyve år. Så længe han var her hjemme som ganske ung, værnede jeg om Huset; og nu har min salig Mand været død i 38 år; i 38 år har jeg varetaget dette Hus' Ære, og det vil jeg blive ved med, lige til min Søn kommer, så vil jeg overlade alt til ham, og hvis han så vil hjælpe dig, så må han om det, men jeg gør det ikke. Du må ikke gøre noget, der kan krænke dine Fædres Ære. Send Pigen hjem, inden nogen får noget at vide; der findes vel andre Piger, som kan blive din Hustru.

SELFO (trækker en Pistol)

Men jeg kan ikke undvære hende. Enten må du hjælpe mig med dette, eller jeg —

(Spænder Pistolen og vender den mod sig selv)

DURI (farer op og griber ham om Hånden)

Din Usling! vil du foretage sligt for mine Øjne?

SELFO

Jamen, jeg elsker hende, jeg kan ikke slippe hende —

DURI (fortvivlet)

Gå og gør hvad du vil — jeg er en gammel Kone, hvad kan jeg vel gøre? Du er en ung Mand på 25; om dette bringer Ære eller Vanære, må falde tilbage på dig. Gå og gør hvad du vil, når jeg blot intet ser.

(Hun tager sin Rosenkrans og går langsomt ud, støttet til Stokken)

SELFO

Bedstemoder, hvor vil du hen? bliv her, så skal jeg bringe dig min Brud, at hun kan kysse din Hånd.

DURI (idet hun går ud)

Jeg kender ikke nogen Brud, jeg vil ikke have med det at gøre — jeg går ind til mig selv, og du må svare for det til din Fader.

(Går)

SELFO (alene)

Jeg havde ikke ventet, at hun vilde tage det så heftigt, hvorledes skal jeg nu klare det?

(SELFOS Kammerater kommer ind med MERUSCHA, hun er halvt afmægtig og med Klæderne i Uorden)

TREDIE SCENE

SELFO. DJAFO. RAPO. SULDJE. EVRENOS. MERUSCHA.

- - -

SULDJE OG RAPO (samtidig, idet de lægger MERUSCHA på Sofaen)

Hvordan går det her, Selfo?

SELFO

Hun vil ikke hjælpe mig. Der er ikke noget Udkomme med hende. Hun har gemt sig i sit Værelse, og sagt jeg kunde gøre hvad jeg vilde, når hun blot intet fik at vide og intet så.

SULDJE

Nu skal jeg gå ind, måske kan jeg tale hende til Rette.

(Går)

SELFO (til de øvrige)

Kammerater, gå I nu ud, men hold jeres Våben rede, man ved aldrig, hvad der kan komme. Jeg skal straks komme, så at vi kan få noget at spise.

(SELFO og MERUSCHA bliver tilbage, i det samme kommer SULDJE ind igen)

FJERDE SCENE

SELFO. SULDJE. MERUSCHA.

- - -

SULDJE

Nej, hun har lukket Døren indvendig fra. Hun vil ikke lukke op. Hun siger stadig, at vi kan gøre, hvad vi vil, men hun vil ikke blande sig i det og ikke forlade sit Værelse, førend hendes Søn kommer. Stridig er hun, men lad hende nu blot sidde. Hvad vil du nu gøre?

SELFO

Ja —

(Idet han går hen til MERUSCHA)

Vil du have noget at spise og drikke?

(MERUSCHA skjuler Ansigtet i Hænderne og kaster sig grædende ned over Pudsen)

Hun svarer ikke.

SULDJE

Hun skal bare have lidt Ro. Lad os gå fra hende lidt og gå ind og få noget at spise.

(Han tager SELFO i Armen og låser Døren udvendig fra)

MERUSCHA (rejser sig, da hun mærker, at der ikke er nogen til Stede)

Hvor er jeg — å Gud — i Fangenskab — i min Faders Morders Hus — hvorledes skal jeg dog frelse mig, hvorledes skal jeg komme bort? — — Ak, hvem skulde have ventet det?

Nu stod vi just ved vore Ønskers Mål — å Redjeb — Redjeb — Gud ved, om du har fået noget at vide — og Fader — mon han blev frelst — nej, det tror jeg ikke — det tør jeg ikke håbe — jeg har mistet min Fader — min Fader er død! — — jeg må se at komme bort herfra, ellers dør jeg.

(Hun rusker heftigt i Døren og søger at få den op, men da hun ser, at den forbliver lukket, siger hun)

De har låset den, de har spærret mig inde.

(Idet hun går hen til Vinduet)

Jeg må Springe ud herfra.

(Hun rækker Hovedet ud af Vinduet og ser ned)

Jamen — det er forfærdeligt højt — men det får ikke hjælpe, om jeg også dør, så er det dog bedre — men hvis jeg nu ikke dør, hvis jeg brækker en Arm eller et Ben, hvordan skal jeg så komme herfra, hvad skal jeg dog gøre?

(Hun ser sig om og får Øje på Våbnet, der hænger på Væggen)

Ha, hvilket Held.

(Hun tager en Pistol)

Den er tilmed ladt.

(Hun spænder Hanen og sigter på sit Bryst)

Nu kan jeg frelse mig. Dette er dog tusinde Gange bedre end at leve her, lev vel Redjeb, lev vel, lille Moder — nu går jeg til Fader.

(Hun trækker af, men Pistolen klikker, i det samme er der en udenfor, der ivrigt søger at få Døren op.
MERUSCHA spænder Pistolen en Gang til)

Vil også du gøre mig Fortræd? å Redjeb, nu dør jeg uden at have fået dig at se.

(I samme Øjeblik som MERUSCHA siger dette, styrter SELFO ind og river Pistolen ud af Hånden på hende)

SJETTE SCENE

MERUSCHA. SELFO.

- - -

SELFO

Er du vanvittig! Hvad var det, du havde for? Vilde du skyde dig selv? Vilde du overlade al denne Skønhed til den sorte Jord, førend du blev Brud? —

(MERUSCHA står forlegen og fortvivlet støttende sig til Væggen; SELFO hænger Pistolen på Plads)

MERUSCHA

Er da Himlen selv imod mig — hvis denne Mand var kommen blot et Øjeblik senere —!

SELFO (går hen til hende)

Kære, du behøver ikke at være så fortvivlet, her er ingen Grund for dig til at ville tage Livet af dig; du ser på mig som på en Røver og en Fjende, jeg er hverken det ene eller det andet; jeg elsker dig, det er derfor, jeg har bortført dig, du er ikke min Fange, du er min elskede, min Brud, og jeg er din Brudgom, som ønsker at beholde dig.

MERUSCHA (idet hun opbragt trækker sig tilbage fra ham)

Du! — min Faders Morder!

SELFO

Nej, det var ikke mig, der dræbte din Fader, det var hans egen Trods.

MERUSCHA (heftigt)

Ha, Løgner, er det ikke nok med hvad du har gjort, at du også skal skyde Skylden fra dig.

SELFO

Ja, lad os ikke tale mere om det, men min Brud skal du være.

MERUSCHA

Nej, Gud fri mig!

SELFO

Du er i min Magt. Nu er det ikke som den Gang, da vi mødtes ude i Bjergene, da værdigedes du ikke at se til mig eller sige et eneste Ord, men nu har jeg dig.

MERUSCHA (heftig)

Ja, nu har du mig, du kan dræbe mig, men vent aldrig, at jeg vil give efter for dig.

SELFO

Nej, jeg vil ikke dræbe dig, men hvis du ikke giver dig, vil jeg binde dig på Hænder og Fødder og spærre dig inde i Stalden, og der skal du aldrig komme ud fra, så længe du lever.

MERUSCHA

Tror du, at man vil lade mig forblive i din Magt?

SELFO (hånligt)

Nej, de vil komme og tage dig! Det er det, du håber på! Men om så hele Progonats Mandskab kommer, skal de ikke kunne befri dig af min Magt. — Femten Mand under Våben holder Vagt her hver Nat rundt om Huset. Ikke en Flue skal få Lov at slippe igennem; hvis du vil dit eget Vel, så giv efter, det er den eneste Vej til Frelse.

MERUSCHA (fortvivlet ved sig selv)

Ja, det er sandt. Hvis jeg taler hårdt til ham, så bliver det blot værre. Men om jeg kunde lyve for ham og få kun nogle Dages Frist, så måske den gode Gud — man ved aldrig hvad der kan ske.

SELFO

Nå, vil du så sige Ja.

MERUSCHA (med fremhykket Ro)

Herre, om jeg nu siger Ja, så kan jeg dog ikke gøre det i Dag, i Dag er min Fader død, lad mig nu i Aften begræde min Fader — men om nogle Dage —

SELFO (glad)

Så vil du sige Ja? — å Gud være lovet!

MERUSCHA

Ja, hvad skal jeg gøre, jeg er jo i din Magt.

SELFO

Nej, således må du ikke tale, sig blot en eneste Gang til mig, at du elsker mig.

MERUSCHA (ved sig selv)

Nej de Ord kan jeg ikke få over mine Læber, — sige det til min Faders Morder, Gud fri mig!

SELFO (idet han griber hendes Hånd)

Å, sig det blot en eneste Gang, og jeg vil synes, at jeg har fået den hele Verden.

MERUSCHA (trækker Hånden til sig og går hen til Sofaen)

Å, jeg beder dig, lad mig være blot i Nat, lad mig få Tid til at græde over min Fader.

(Hun sætter sig og skjuler Ansigtet i Hænderne)

SELFO

Nå ja, men du må ikke jage mig ud af dit Værelse. Jeg vil sove her på Sofaen.

MERUSCHA (ved sig selv)

Han vil blive her — jamen —

(Højt)

Ja, gør som du vil.

SELFO

Hvis du dog blot vidste, hvor højt jeg elsker dig; ellers vilde ikke alt det være sket.

(Efter en Pavse)

Jeg begynder at blive søvnig. Lad mig hvile mit Hoved på dit Knæ og sove et Øjeblik.
Hvilken Lykke er det ikke at ligge her således.

(MERUSCHA, der græder uophørlig, svarer ikke; SELFO lægger sig til Hvile med Hovedet i hendes Skød)

MERUSCHA (trækker sig efter nogen Tids Forløb tilbage fra ham)

Ha — denne Lejlighed må jeg ikke lade slippe mig af Hænderne, nu kan jeg få Hævn for min Fader.

(Hun tager Pistolen)

Måske jeg bagefter ikke slipper fra det, men hvad så? Ham her vil jeg da være bleven fri for, og så har jeg fået Hævn for min Fader. Tusindfold bedre vil det være at dø end at forblive i hans Vold.

(Hun spænder Pistolen og går hen imod SELFO, men i det Øjeblik hun skal skyde farer hun tilbage igen)

Nej, jeg tør ikke — å Gud! — hvor svage er dog Kvinderne. Jeg formår ikke en Gang at bære Våben på den, som har dræbt min Fader og slæbt mig i Fangenskab og røvet mig mit Hjertes eneste Trøst. Nej, så må jeg hellere gøre det af med mig selv.

(I dette Øjeblik kommer REDJEB tilsyne i Vinduet, da hun ser ham, kaster hun Pistolen og løber hen imod ham)

SYVENDE SCENE

MERUSCHA. REDJEB. SELFO (sovende)

- - -

MERUSCHA (bevæget)

Å Redjeb, er det dig, er du her — å Gud!

REDJED (kommer ind og kaster sig om Halsen på MERUSCHA)

Meruscha, jeg er kommen for at frelse dig.

MERUSCHA (peger på SELFO)

Hyss —

REDJEB (lægger Hånden på sin Pistol)

Hvem er det — er det din Faders Morder? er det ham, der har bortført dig?

(Han vil til at gå løs på den anden)

MERUSCHA (holder ham tilbage)

REDJEB! — å nej da? Pas på.

REDJEB (forundret)

Holder du med ham?

MERUSCHA (heftig)

Holde med ham! Jeg — vover du at siger det til mig? —

REDJED

Nå ja, så slip mig, lad mig dræbe ham, lad mig hævne din Fader og frelse dig.

MERUSCHA (holder ham tilbage)

Å Redjeb!

REDJED

Hvad er der! Hvis det er ham, du elsker, så sig det.

MERUSCHA (heftigt)

Igen! siger du det til mig! Ja, så gør hvad du vil! Men betænk, at du volder vor Død derved; de vil fange os og dræbe os.

REDJED (betænkelig)

Ja, det er sandt!

(Efter at have tænkt sig om et Øjeblik)

Ja, kom så hellere, lad mig først frelse dig, når jeg har bragt dig i Sikkerhed, kan jeg komme tilbage og hævne din Fader; men tilgiv mig, Meruscha, tilgiv mig. Jeg var fortvivlet, men lad os ikke spilde Tiden.

(Han peger på Vinduet)

Kom lad mig hejse dig ned herfra.

(Døren går sagte op)

MERUSCHA (fortvivlet)

Der kommer nogen — Redjeb, flygt du, skjul dig hurtig.

(FETTAH AGA kommer ind; REDJEB griber sin Pistol, bagefter kommer VAHIDE)

OTTENDE SCENE

De forrige. FETTAH AGA. VAHIDE.

- - -

MERUSCHA (omfavnende sin Moder)

Å lille Moder! —

REDJED

Moder er du her?

(Imidlertid går FETTAH AGA hen og betragter SELFO)

VAHIDE (sagte)

Hvor er du kommen fra, Redjeb?

(Han peger på Vinduet)

Denne Mand (hun peger på FETTAH AGA)

har givet sit Æresord på at ville hævne min Husbond og frelse min Datter. Hvor er Morderen, hvem er han?

REDJED

Der ligger han og sover.

FETTAH AGA

Er det ham?

MERUSCHA (klyngende sig til sin Moder)

Gud forlader ingen i Fortvivlelse. Da jeg slet ikke mere havde noget Håb —

(VAHIDE omfavner og kysser MERUSCHA og REDJEB på en Gang, og de taler sammen uden at lægge Mærke til FETTAH AGA)

FETTAH AGA (kysser den sovende SELFO)

Min Søn! — den Gang, da jeg drog bort, var du kun en lille Dreng, og nu er du en voksen Helt; så ser jeg dig dog endnu en Gang i Verden, min Søn!

(Han trækker Pistolen frem og spænder den med en forvildet Mine og efter endnu en Gang at have kysset sin Søn retter han den imod hans Bryst)

Farvel, min Søn, Farvel.

(Han trækker af, og Kuglen gennemborer SELFOS Bryst, denne gør kun en Bevægelse og dør, Pistolen falder ud af FETTAH AGAS Hånd og rædselsslagen går han tilbage)

Min Søn! — jeg har dræbt min Søn!

VAHIDE. MERUSCHA. REDJEB. (Samtidig)

Din Søn!

FETTAH AGA (i den yderste Fortvivlelse)

Ja, min Søn, det var min Søn. Jeg er Fettah. I tyve år har jeg været borte, og samme Dag, som jeg kom tilbage, måtte jeg fuldbringe en sådan Dåd.

(Idet han ser på sin Hånd)

Forbandede Hånd! Hvor kunde du vove at rette Kuglen imod min Øjesten!

(Han kaster sig over Liget og græder)

VAHIDE

Å ubarmhjertige Fader, hvorfor sagde du mig ikke det, at det var din Søn — og jeg ulykkelige, det er mig, der har voldt denne Rædselsdåd.

FETTAH AGA (rejser sig heftigt)

Søster! Ingen skal leve evigt, en Død er vi alle skyldige, men ve over dem, som dør med Vanære. Stolt er det at kunne dø med Æren i Behold; om det bliver en Dag før eller senere, hvad gør det? min Søn havde fortjent denne Straf, men hans Død vilde have været vanærende, hvis han havde fået den af en anden — af mig derimod —

VAHIDE (heftigt afbrydende)

Du — hans Fader; den, der efterstræber sit eget Kød og Blod, er jo værre end et vildt Dyr.

FETTAH AGA

Men den, der ikke holder sit Løfte, men bryder sin Ed og tager sit Ord tilbage og ikke værner sin Ære, han er ikke værd at kaldes et Menneske. Lad dette være Grumhed, men

det andet var nedrigt. Jeg har dræbt min Søn, men jeg har gjort det for ikke at krænke min Ed.

(Idet han peger på SELFOS Lig)

Se, nu har jeg hævnnet din Husbond, hans Morder har jeg dræbt!

VAHIDE (afbrydende)

Gid du ikke havde gjort det.

FETTAH AGA (fortsættende)

Og din Datter har jeg frelst.

(Han tager MERUSCHA med den ene Hånd og REDJEB med den anden)

Se, mit Barn, jeg har befriet dig, og nu giver jeg dig til din elskede; her, min Søn, her har du hende. Eders Taknemmelighed vil jeg tage med mig i min Grav. Nu vil ingen mere kunne modsætte sig Opfyldelsen af Eders Hjærter Ønsker. Lev lykkeligt Og elsk hverandre.

(Idet han peger på VAHIDE)

Og elsk også Eders Moder.

VAHIDE (bevæget; idet hun peger på FETTAH AGA)

Og også Eders Fader, han er Eders Fader. I Liv og Død er han min Broder.

FETTAH AGA (trækker uset en Pistol frem og spænder den)

Nej, der er endnu en Pligt, jeg ikke har opfyldt, jeg har hævnnet din Husbond, og frelst din Datter, nu vil jeg også hævne min Søn.

(Han skyder Pistolen af mod sig selv)

Jeg var min Søns Morder!

(Styrter om)

NIENDE SCENE

DE FORRIGE. DJAFO. RAPO. SULDJE. EVRENOS.

- - -

SULDJE

Hvad er her på Færde?

(Ser SELFOS Lig)

åh! Selfo! Kammerater!

DE ANDRE

åh! Selfo!

(De styrter løs på FETTAH AGA)

FETTAH AGA

Kammerater, vent — vent lidt, hør mig — det er mig, der har dræbt Selfo.

KAMMERATERNE

Du?

FETTAH AGA

Ja, jeg, hans Fader!

ALLE

Hans Fader!

SULDJE (genkender FETTAH AGA, kaster Pistolen idet han omfavner ham)

Å, Fettah Aga, men hvorledes gik det til, kendte du ham ikke?

FETTAH AGA (peger på VAHIDE)

Ser I denne Kvinde?

SULDJE (med hånligt Blik)

Er det hende —?

FETTAH AGA

Hør mig, denne Kvinde er Moder til den unge Pige der; hun er en Kvinde af Ydre, men en Mand af Sjæl.

(Med bristende Stemme)

hun har frelst mig — men hun kendte mig ikke — og jeg — vidste heller ikke, hvem hun var, jeg gav hende mit Æresord — på at jeg vilde — fælde hendes Husbonds Drabsmand — og frelse hendes Datter — og se — jeg har holdt — mit Løfte — jeg har gjort min Pligt — og jeg har også

(idet han peger på sit Sår)

hævnet min Søn — og hør nu, denne Kvinde er — min — Søster — disse — Børn — er — mine — min Moder — er — også — deres — alt — hvad — jeg — ejer — skal — de — arve — enhver — der holder — af mig — skal holde af dem — og beskytte dem — og hjælpe dem — i alt —

SULDJE

Om Gud vil, skal du leve og blive rask.

FETTAH AGA

Nej — ønsk ikke det — for mig — jeg vil ikke leve — med Hånden farvet — af min Søns Blod

(REDJEB og MERUSCHA græder, VAHIDE, SULDJE og EVRENOS holder last på FETTAH AGA, de andre græder med Tørklæderne for Øjnene. DURİ kommer mat og langsomt ind ad Døren støttet til sin Stok)

TIENDE SCENE

DE FORRIGE. DURİ.

DURİ

Hvad er her på Færde?

(Idet hun går hen til SELFO)

Er der hændt ham noget?

FETTAH AGA (fortvivlet)

Å Moder, ulykkelige!

DURİ (ser at SELFO er død)

Å mit Barn!

(Synker besvimet om på hans Lig)

FETTAH AGA

Stakkels; stakkels Mor. — Å, det er Døden!

Hvor er du — nu — hvordan kan jeg nu lade mig se?

DURİ (kommer til sig selv igen)

Mit Barn.

(Vendende sig til FETTAH AGA)

Skurk, er det dig, der har dræbt mit Barn?

(Idet hun genkender FETTAH)

Å, Fettah!

(Synker som afmægtig om ved hans Side)

FETTAH AGA

Lille Moder!

DURI

Fettah, min Søn! Hvad er her sket? Du kom — og fandt din Søn dræbt?

FETTAH AGA

Nej, nej — jeg fandt ham ikke dræbt — det var mig — det var mig, der dræbte ham.

DURI

Du — du — Fettah!

FETTAH AGA

Ja, lille Moder — for at holde mit Løfte var jeg nødt til — at dræbe ham — men lille Moder — vær ikke bedrøvet — jeg har hævnnet ham.

(Hun stirrer på ham, han peger på sit Sår)

Jeg har hævnnet ham.

DURI (ude af sig selv)

Å, på én Dag mister jeg to Børn! Min Søn! — til hvem efterlader du mig?

FETTAH AGA (med Anstrengelse)

Her efterlader jeg dig — tre Børn — dem — betror jeg dig — hun der — er min Søster — de to er mine Børn — og alle tre — skal være dine — giv Knøsen den unge Pige — I skal leve sammen — sommetider her — og sommetider i Progonat — forlad dem aldrig —

(Idet han tager sin Moder om Halsen)

Det er mit sidste — Ord til dig — to Børn har du mistet — men tre andre har du fået — Farvel, Moder — Farvel Kammerater — å Gud!

(Han dør)

DURI (løfter Hovedet og udbreder Armene)

Mine Børn!

VAHIDE. MERUSCHA. REDJEB. (Omfavnende DURI)

Lille Moder!

TÆPPET.

[Foreløbige bemærkninger i stikordsform]

Fra en opførelse i 1908

Sami Bey Frashëri's stykke er skrevet omkring [1870-1875] og beskriver nogle centrale familietraditioner og sædvaneretlige forhold i Albanien, der dengang var en del af det tyrkiske rige. Et vigtigt tema er modsætningerne mellem godsejeren - og hans folk - og en bjerghyrde og hans familie. Det vigtigste tema er dog kærligheden mellem en fætter og hans kusine, der bliver realiseret trods mange og meget alvorlige forhindringer. Når konflikterne bliver så alvorlige - og får så mange triste konsekvenser - skyldes det at personerne er stærkt påvirket af deres æresopfattelse; det er på den anden side også en konsekvent realisering af denne opfattelse der fører til at stykkets grundlæggende konflikt bliver løst - og ikke fortsættes i en mangeårig slægtsfejde.

Emine Velije og Sami Bey Frashëri

Sami Bey Frashëri var én af de tre berømte Frashëri-brødre, der spillede en betydelig rolle i albanernes kulturelle og politiske frigørelse fra 2' halvdel af 1800-tallet.

Stykket foregår blandt muslimer i den sydlige del af Albanien. De fleste af landsbynavnene er formentlig konstruerede. Én lokalitet kendes: Progonat - lidt syd for Tepelena.

Orientalisten Johannes Østrup (1867-1938) fandt stykket frem, bearbejdede og oversatte det - på glimrende vis - i 1912, samme år som albanerne udråbte republikken i Vlora.

Strengt taget er oversættelsen først en "fri tekst" i 2008, 70 år efter Johannes Østrup's død. Når Miqësia offentliggør teksten som gratis internettekst er det fordi det er en vigtig tekst, som ikke kan udgives på almindelige forlagsvilkår. Men lov er lov. Hvis derfor en evt. rettighedsindehaver skulle gøre indsigelse mod offentliggørelsen, vil den blive trukket tilbage og først publiceret igen i 2008.

Den foreliggende tekst er justeret på en række punkter i forhold til den trykte udgave fra 1912. Justeringerne vedrører imidlertid ikke indholdet, kun den typografiske form. Justeringerne er primært konsekvensrettelser - for de typografer der medvirkede på 1912-udgaven har øjensynlig ikke været helt enige om visse af de tekniske småting. Her er det tilstræbt at fastholde en konsekvent form (bl.a. fordi det er det mest indlysende at gøre i digital sammenhæng).

Aa og aa er erstattet med Å og å for at gøre læsningen lidt nemmere for albansk-danske læsere. Derimod er stort begyndelsesbogstav i substantiver fastholdt.

Kommentarer og spørgsmål modtages gerne. De kan sendes til: webmaster@miqesia.dk. Falder du over en trykfejl eller lignende håber jeg også at høre fra dig.

Bjørn Andersen